

Οι δραστηριότητες της χρονιάς

Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ 15 ΧΡΟΝΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΡΧΗ

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ

ΑΥΤΟΨΙΕΣ – ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΗΜΕΡΙΔΕΣ – ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ – ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ – ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΜΚΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ 15 ΧΡΟΝΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ

Το 2013 ο Συνήγορος του Πολίτη συμπλήρωσε 15 χρόνια λειτουργίας. Η επέτειος αυτή ήταν μια ευκαιρία ουσιαστικού προβληματισμού όσον αφορά τον ρόλο της ανεξάρτητης αρχής διαχρονικά, αλλά και ως προς τις νέες προκλήσεις και απαιτήσεις για έναν θεσμό που φιλοδοξεί να προασπίσει και να ενδυναμώσει το κράτος δικαίου σε μια περίοδο βαθιάς οικονομικής και κοινωνικής κρίσης. Ο προβληματισμός αυτός ήταν στο επίκεντρο της διήμερης εκδήλωσης που διοργανώθηκε με την υποστήριξη του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 12 και τις 13 Νοεμβρίου 2013 στην Αθήνα. Τις εργασίες της διημερίδας άνοιξε ο Πρόεδρος της Βουλής, χαιρετισμό απηύθυνε ο Υπουργός Διοικητικής Μεταρρύθμισης και ακολούθησαν εισηγήσεις και γόνιμες συζητήσεις με την παρουσία πρώην πρωθυπουργών, παλαιών και νυν μελών της κυβέρνησης, καθώς και εκπροσώπων της Βουλής. Στις συζητήσεις συμμετείχαν η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού, οι Βοηθοί Συνήγοροι και τα στελέχη της ανεξάρτητης αρχής, ο μέχρι πρότινος Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής αλλά και πρώτος Συνήγορος του Πολίτη στην Ελλάδα Νικηφόρος Διαμαντούρος, ο διάδοχός του και νυν Δήμαρχος Αθηναίων Γιώργος Καμίνης, πρόεδροι ανεξάρτητων αρχών, επικεφαλής ομόλογων θεσμών Ombudsman από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ανώτατοι δικαστές, πανεπιστημιακοί καθηγητές, εκπρόσωποι του Συμβουλίου της Ευρώπης και ευρωπαϊκών οργανισμών, καθώς και στελέχη της διοίκησης.

Η θέση του Συνηγόρου στο συνταγματικό σύστημα θεσμικών ελέγχων της ελληνικής δημοκρατίας, η διαχρονική δυσπιστία της εκτελεστικής εξουσίας απέναντι στις ανεξάρτητες αρχές και γενικότερα απέναντι σε θεσμικά αντίβαρα, και ο συμπληρωματικός προς τη δικαιοσύνη λόγος και ρόλος του Συνηγόρου στην προάσπιση της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης και της προστασίας του περιβάλλοντος ήταν τα θέματα που κυριάρχησαν στην πρώτη ενότητα της διημερίδας. Στη συνέχεια τέθηκε το ερώτημα της μεθόδου δράσης του θεσμού: Τι εισφέρει η μη δεσμευτική διαμεσολάβηση στις διαφορές των πολιτών με τη διοίκηση; Οι προσεγγίσεις των πανεπιστημιακών, των Ombudsmen και των στελεχών του Συνηγόρου κατέδειξαν με τι όρους και προϋποθέσεις ήπια θεσμικά εργαλεία όπως η διαμεσολάβηση μπορούν να επιφέρουν ρωγμές στη γραφειοκρατία και δομικές αλλαγές τις οποίες εσωτερικεύει η δημόσια διοίκηση. Στην επόμενη ενότητα, οι προσεγγίσεις εκπροσώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης και ευρωπαϊκών οργανισμών, αλλά και στελεχών του Συνηγόρου και ομόλογων θεσμών επικεντρώθηκαν στο γεγονός της ανόδου της μισαλλοδοξίας και στη γενίκευση της κρίσης του κοινωνικού κράτους δικαίου ως ελληνικά αλλά και ευρωπαϊκά φαινόμενα που απαιτούν συντονισμένες προσπάθειες από όλους τους δικαιοκρατικούς θεσμούς.

Η διημερίδα έκλεισε με συζήτηση στρογγυλής τραπέζης για τις σχέσεις κράτους-πολιτών στην εποχή της κρίσης και με την αναζήτηση του σημείου εξισορρόπησης του δημοσίου συμφέροντος –που εκφράζεται με επώδυνες δημοσιονομικές ρυθμίσεις– με την

υπεράσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων από τη δικαιοσύνη και τον Συνήγορο.

Το συμπέρασμα ήταν ότι ο στόχος της ίδρυσής του το 1998, να αποτελέσει ο Συνήγορος σύμβολο μιας νέας σχέσης κράτους-πολιτών, μιας νέας δημόσιας διοίκησης σε ήθος, ύφος και ικανότητα ανταπόκρισης στις ανάγκες των πολιτών, παραμένει επίκαιρος 15 χρόνια μετά, σε μια συγκυρία όπου οι σχέσεις των πολιτών με το κράτος έχουν αλλάξει. Η προσπάθεια του Συνηγόρου συνεχίζεται, αφενός κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου για την περιθωριοποίηση ολόκληρων ομάδων πολιτών και για την άνοδο της μισαλλοδοξίας, αφετέρου φιλοδοξώντας να συμβάλει ώστε να δημιουργηθεί ένα δίκτυο ασφαλείας για το κράτος δικαίου και τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών και, επιπλέον, να βοηθήσει τη δημόσια διοίκηση στην εφαρμογή του δικαίου με διαφάνεια, ισότητα και αποτελεσματικότητα. Με λίγα λόγια, ο διττός, μεταρρυθμιστικός και εγγυητικός, ρόλος της ανεξάρτητης αρχής παραμένει επίκαιρος όσο ποτέ άλλοτε.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

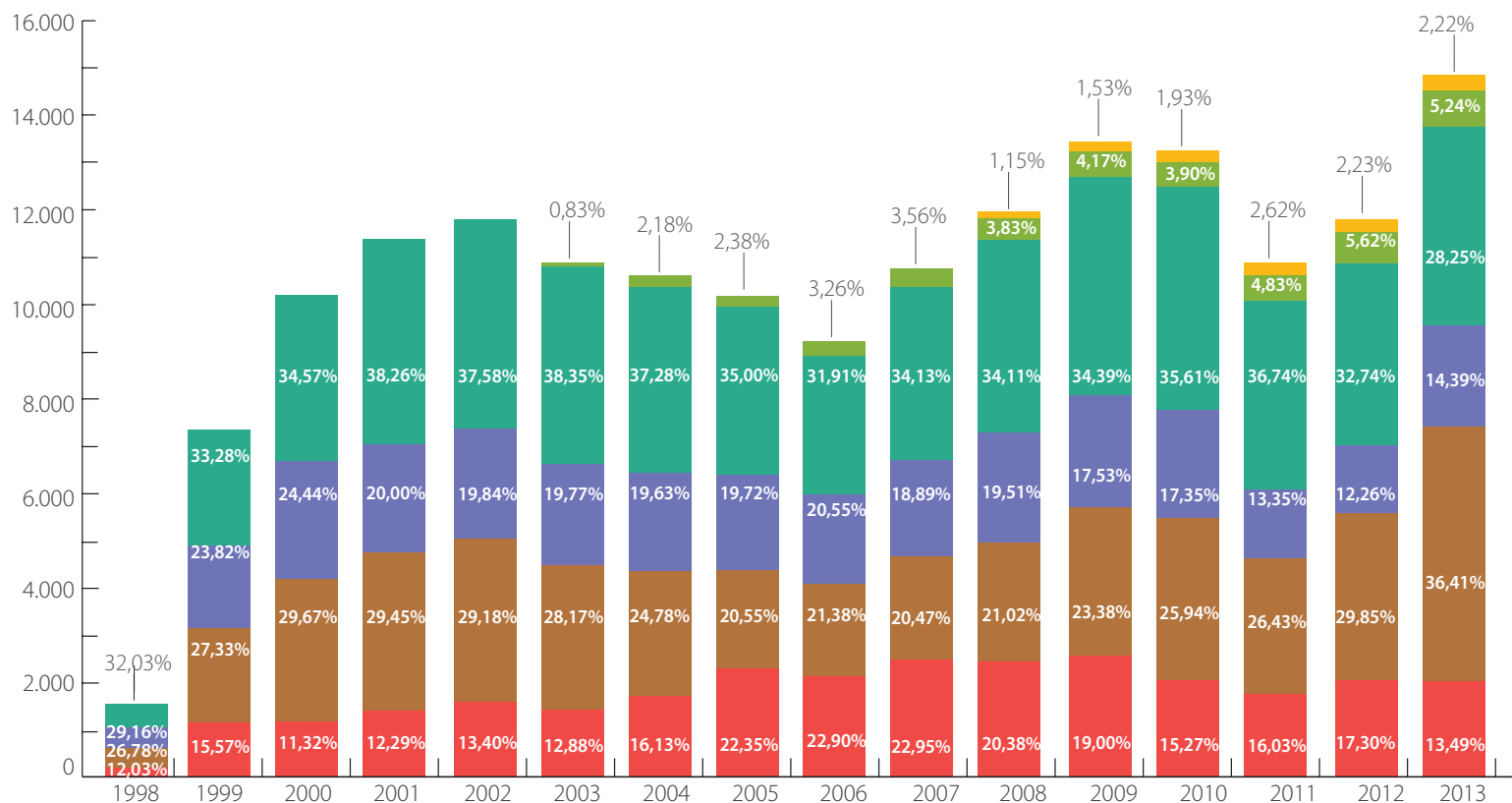
Ποιοτικά χαρακτηριστικά

Οι αναφορές που κατατέθηκαν στον Συνήγορο το 2013 αποτελούν αριθμό-ρεκόρ από το ξεκίνημα της λειτουργίας του (14.738). Επίσης, παρουσιάζουν έναν εντυπωσιακό ρυθμό αύξησης τα δύο τελευταία χρόνια. Η αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά είναι περίπου 26%, ενώ συγκριτικά με το 2011 περίπου 38% (Γράφημα 1).

Η διαχρονική-εξελικτική εικόνα των νέων αναφορών που υποβάλλονται τα τελευταία χρόνια στον Συνήγορο αναδεικνύει τα αυξανόμενα προβλήματα διαχείρισης των επιπτώσεων της δημοσιονομικής κρίσης από τον κρατικό μηχανισμό όσο και την εμπιστοσύνη με την οποία περιβάλλουν οι πολίτες τον θεσμό. Τα προβλήματα των πολιτών στις συναλλαγές τους με τη δημόσια διοίκηση οξύνονται ιδιαίτερα σε τομείς όπου τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται ραγδαίες αλλαγές στις νομοθετικές ρυθμίσεις, αλλά και σε τομείς όπου παρατηρείται αδυναμία ανταπόκρισης των υπηρεσιών στο έργο τους εξαιτίας των αυξανόμενων περιπτώσεων υποστελέχωσης και των περικοπών πόρων. Οι ιδιαίτεροι τομείς προβλημάτων στα οποία επικεντρώνονται οι αναφορές των πολιτών αποτυπώνουν τη διαπίστωση αυτή (Γράφημα 7). Συγκεκριμένα, οι αναφορές εστιάζουν κυρίως στα ασφαλιστικά-συνταξιοδοτικά και στα οικονομικά ζητήματα, τα οποία αναδεικνύονται στην περίοδο της κρίσης και της αναδιάρθρωσης των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα.

Ένα πολύ σοβαρό χαρακτηριστικό των αναφορών της τελευταίας χρονιάς είναι ότι η προσφυγή στον Συνήγορο συσχετίζεται ιδιαίτερα με την αδυναμία των πολιτών να ανταποκριθούν στις οικονομικές υποχρεώσεις τους προς τις διάφορες δημόσιες υπηρεσίες (φόροι,

Γράφημα 1 Νέες αναφορές 1998-2013

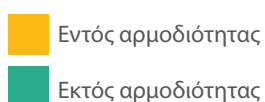
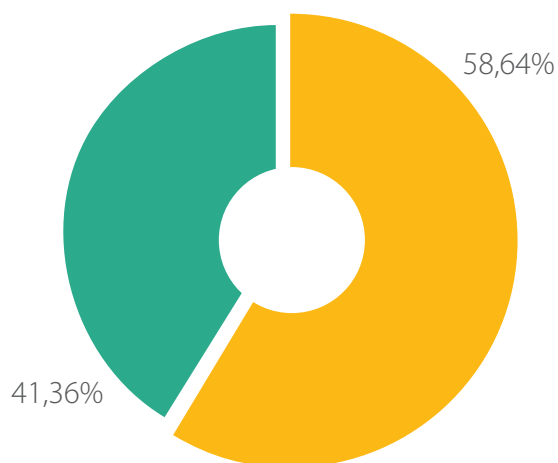

- Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας
- Κύκλος Ποιότητας Ζωής
- Κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη
- Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού
- Κύκλος Ισότητας των Φύλων

ΕΤΟΣ	ΝΕΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ
1998	1.430
1999	7.284
2000	10.107
2001	11.282
2002	11.762
2003	10.850
2004	10.571
2005	10.087
2006	9.162
2007	10.611
2008	10.954
2009	13.433
2010	13.179
2011	10.706
2012	11.702
2013	14.738
ΣΥΝΟΛΟ	167.858

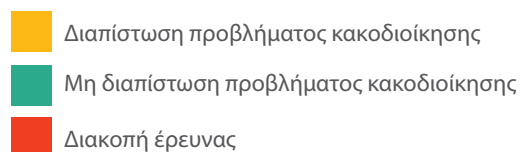
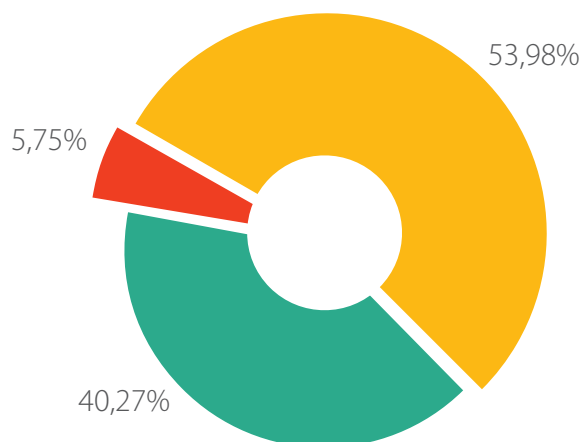
Γράφημα 2

Κατανομή αναφορών που υποβλήθηκαν το έτος 2013 ως προς την αρμοδιότητα του Συνηγούρου

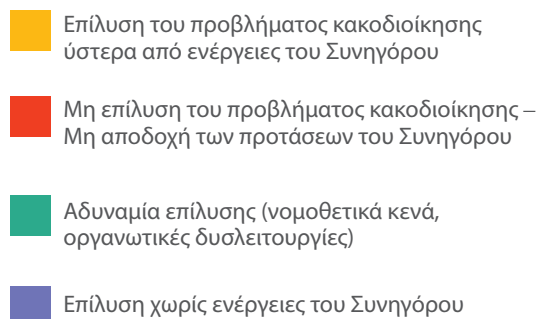
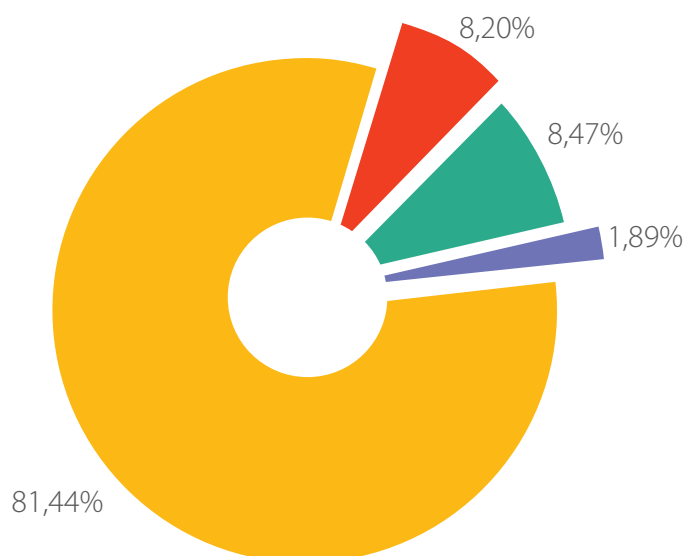
Γράφημα 3

Κατανομή των εντός αρμοδιότητας αναφορών που διεκπεραιώθηκαν το 2013

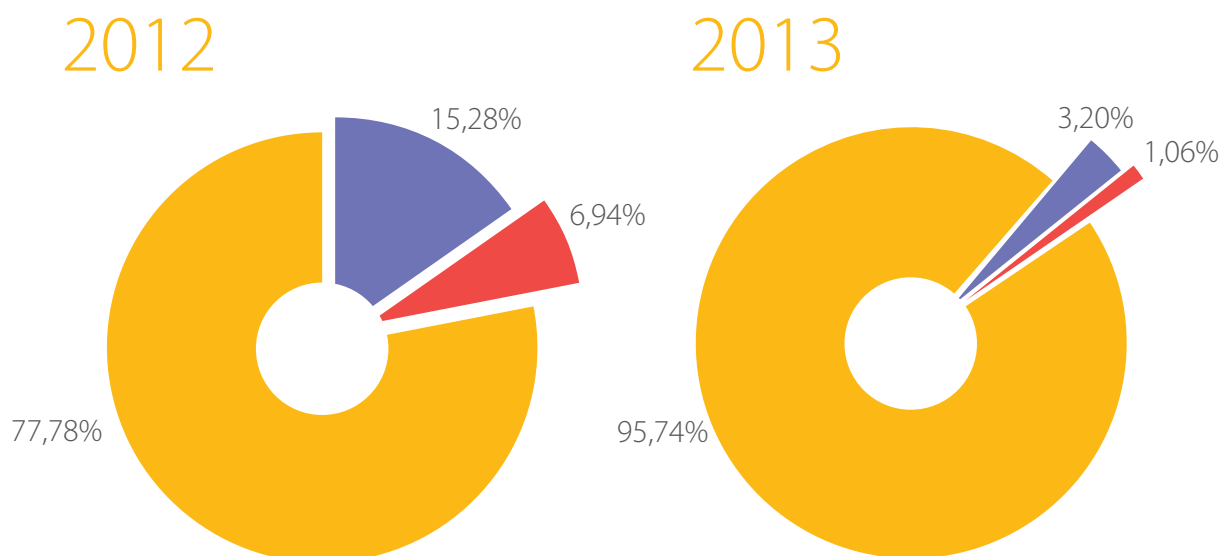
Γράφημα 4

Έκβαση των βάσιμων αναφορών

Γράφημα 5

Ποσοστό αποδοχής των νομοθετικών και οργανωτικών προτάσεων του Συνηγόρου (έτη 2012 και 2013)

	2012		2013	
Προτάσεις που έγιναν προς τη διοίκηση	72		94	
Προτάσεις που εκκρεμούν	56	77,78%	90	95,74%
Προτάσεις που έγιναν δεκτές	11	15,28%	3	3,20%
Προτάσεις που απορρίφθηκαν ρητώς	5	6,94%	1	1,06%

Γράφημα 6

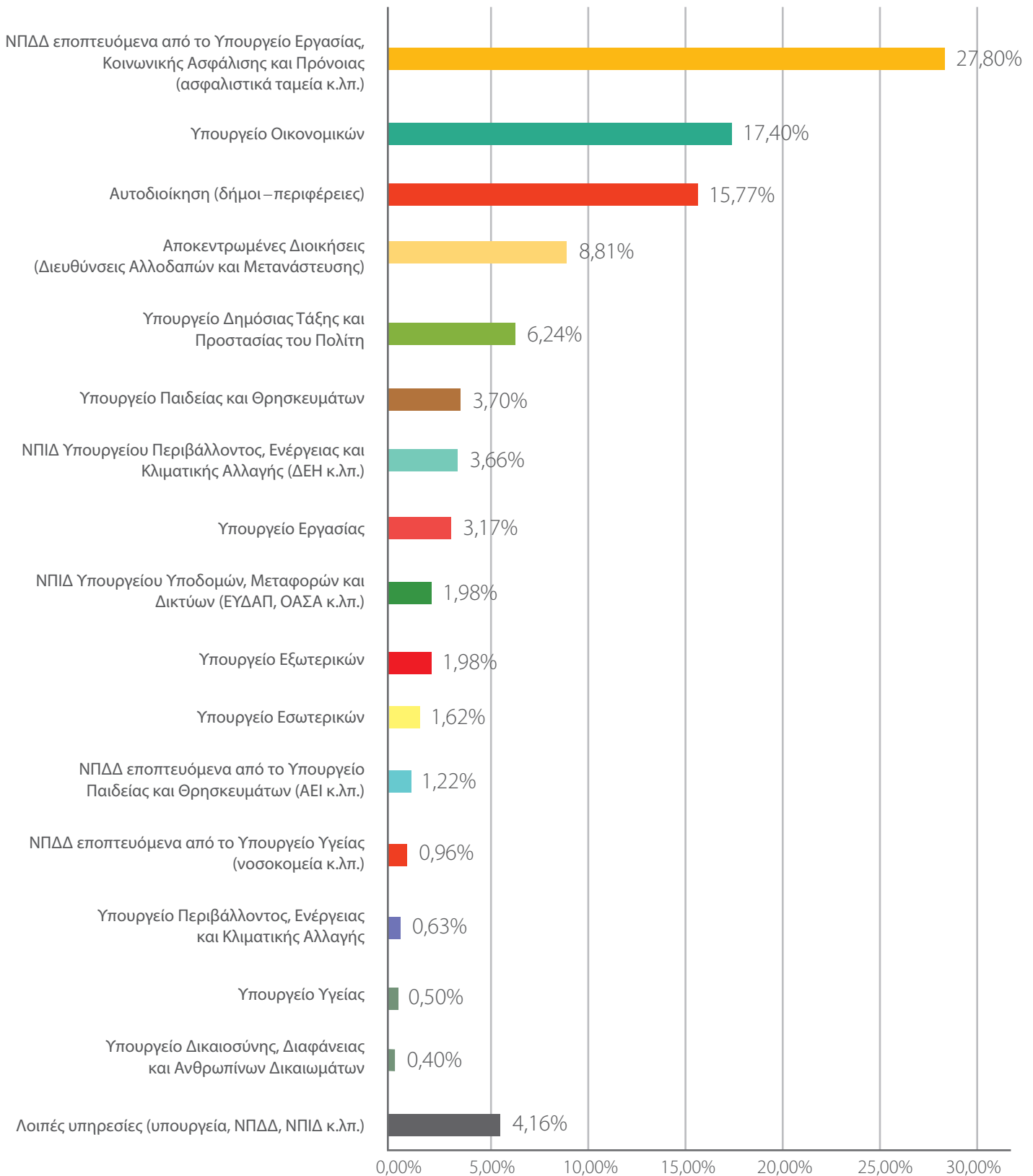
Αριθμός αναφορών ανά 10.000 κατοίκους ανά περιφέρεια και ποσοστά επί του συνόλου

Περιφέρεια	Αριθμός αναφορών ανά 10.000 κατοίκους	Ποσοστό επί του συνόλου των αναφορών
Ανατολική Μακεδονία – Θράκη	5,45	2,86%
Κεντρική Μακεδονία	8,44	12,45%
Δυτική Μακεδονία	7,83	2,07%
Ήπειρος	7,92	2,54%
Θεσσαλία	5,62	3,65%
Στερεά Ελλάδα	6,16	2,99%
Δυτική Ελλάδα	7,46	4,63%
Αττική	21,51	54,08%
Ιόνια Νησιά	8,70	1,55%
Πελοπόννησος	8,25	4,31%
Βόρειο Αιγαίο	8,77	1,48%
Νότιο Αιγαίο	16,70	4,16%
Κρήτη	6,57	3,23%
		100,00%

ΠΗΓΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας – Εθνική απογραφή 2011

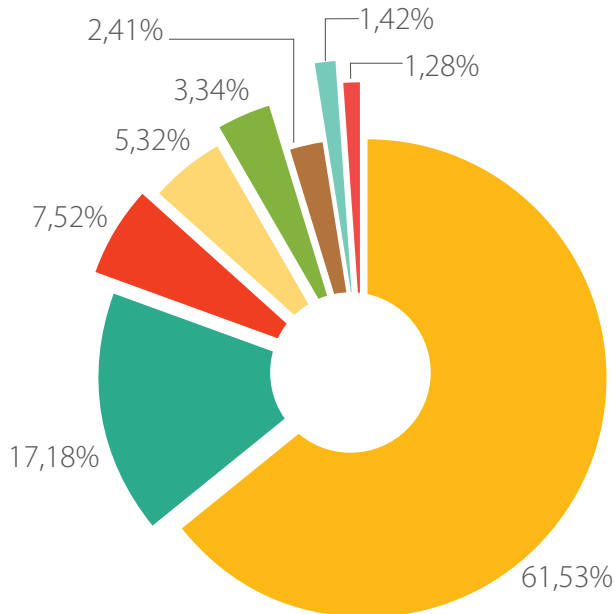
Γράφημα 7

Κατανομή των βάσιμων αναφορών ανά φορέα

Γράφημα 8

Θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου

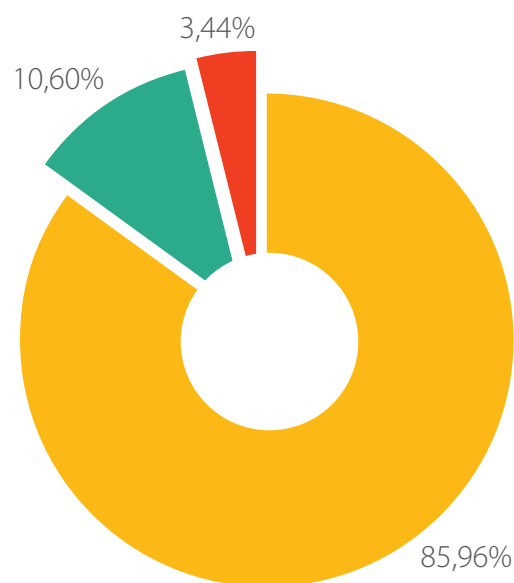

- Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών
- Πολιτικά δικαιώματα και υποχρεώσεις
- Ανώτατη εκπαίδευση
- Οικονομική ελευθερία

- Προσωπική ελευθερία
- Έννομη προστασία
- Ιδιωτικότητα και προσωπικότητα
- Φρόνημα και αυτοπροσδιορισμός

Γράφημα 10

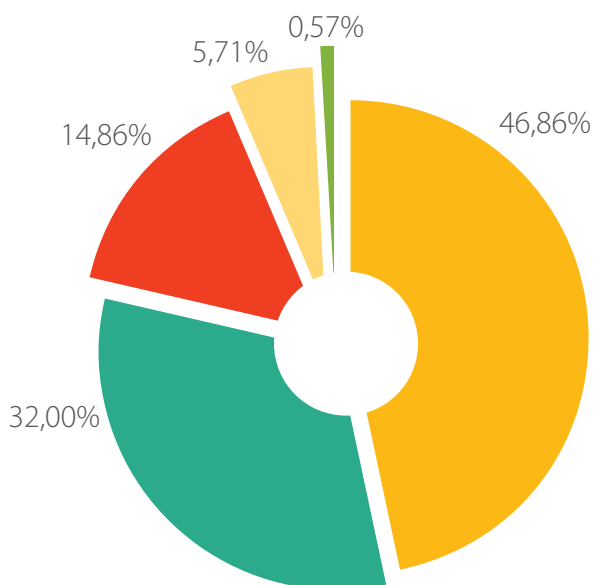
Θέματα κοινωνικής προστασίας

- Κοινωνική ασφάλιση
- Κοινωνική πρόνοια
- Υγεία

Γράφημα 9

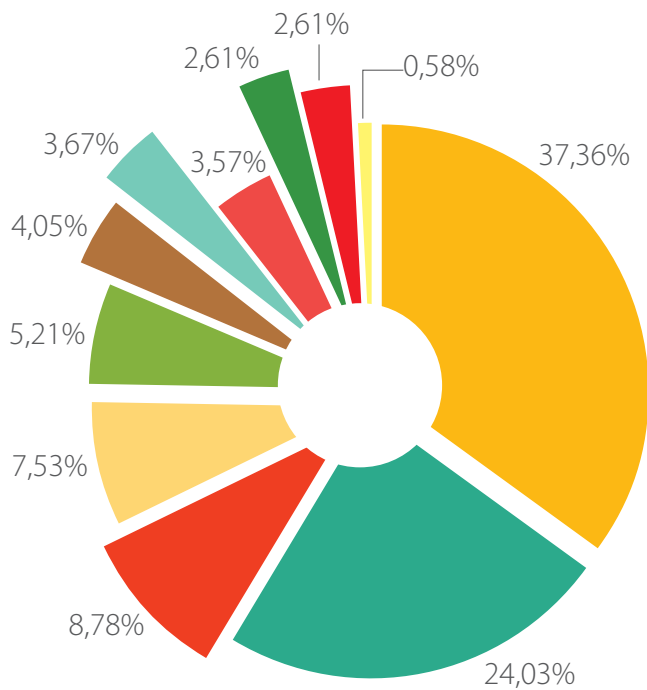
Αναφορές για διακριτική μεταχείριση, ανά είδος διάκρισης

- Διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής
- Διάκριση λόγω αναπηρίας
- Διάκριση λόγω ηλικίας
- Διάκριση λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων
- Διάκριση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού

Γράφημα 11

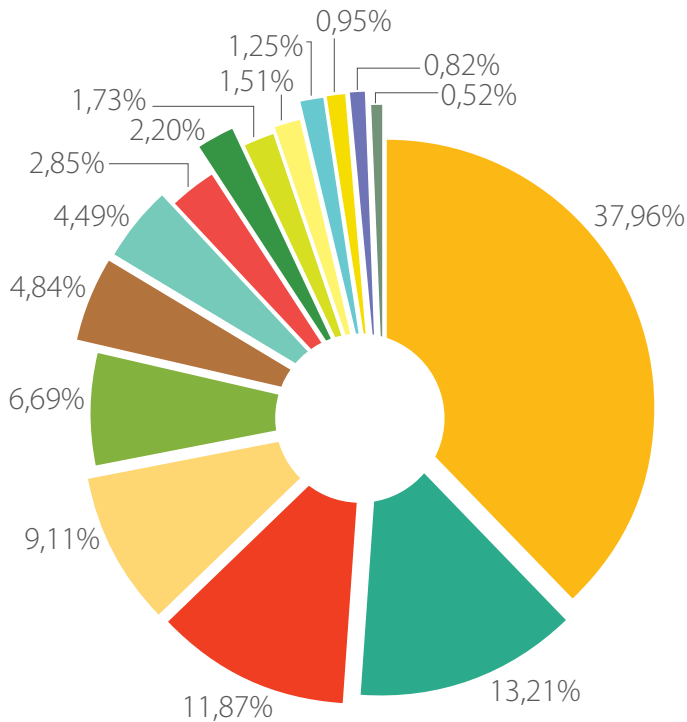
Θέματα ποιότητας ζωής

- Χωροθέτηση, αδειοδότηση και παρακολούθηση λειτουργίας έργων
- Οικοδομική δραστηριότητα – Πολεοδομικός σχεδιασμός – Αυθαίρετα
- Φυσικό περιβάλλον
- Δραστηριότητες υγειονομικού ενδιαφέροντος
- Χωροθέτηση – Αδειοδότηση εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων
- Δεσμεύσεις – Απαλλοτριώσεις
- Όχληση/ρύπανση στον αστικό χώρο
- Πολιτιστικό περιβάλλον
- Δημόσια κτήματα
- Κυκλοφοριακές ρυθμίσεις
- Οικιστική αποκατάσταση Ρομά

Γράφημα 12

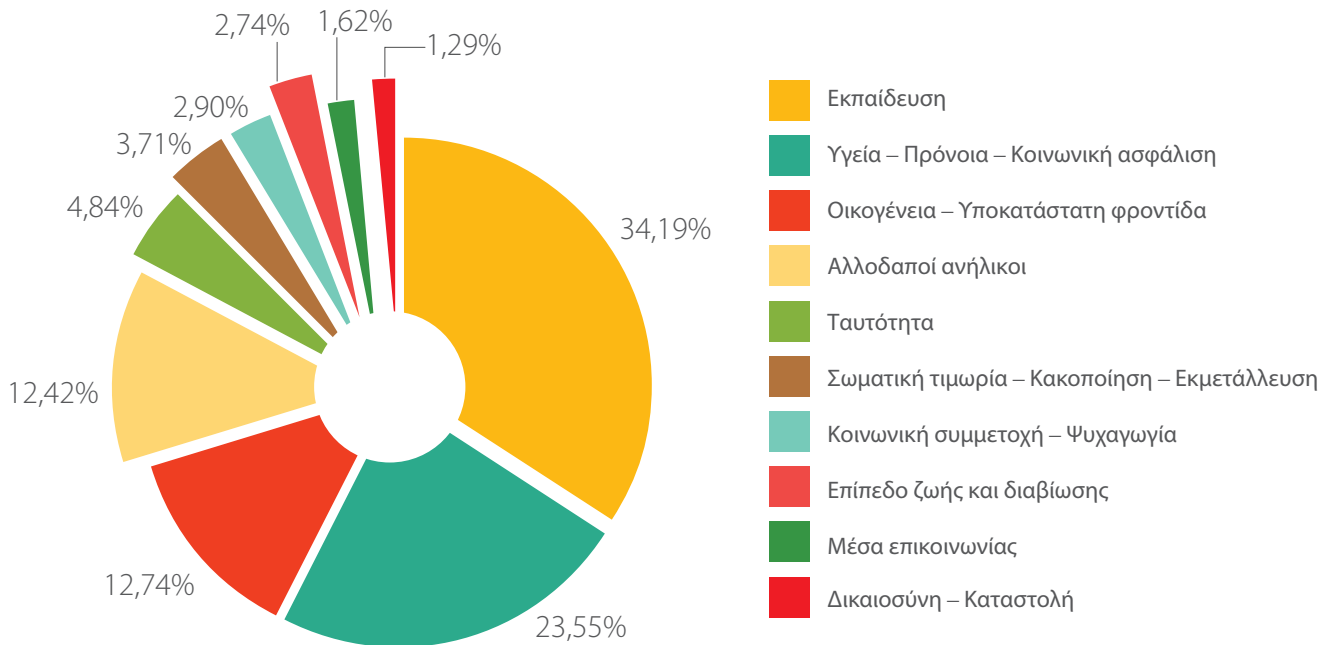
Θέματα σχέσεων κράτους-πολίτη

- Φορολογία
- Λειτουργία της δημόσιας διοίκησης
- Μεταφορές
- Παροχές κοινής ωφέλειας
- Τοπική αυτοδιοίκηση
- Προσλήψεις
- Ευθύνη του Δημοσίου (πλην δημοσίων προμηθειών)
- Δάνεια
- Εργασία – Απασχόληση
- Επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση
- Γεωργία – Κτηνοτροφία – Αλιεία
- Οικονομικές δραστηριότητες και ανάπτυξη
- Εργατικές κατοικίες
- Δημόσιες προμήθειες
- Λοιπά θέματα σχέσεων κράτους-πολίτη (ταχυδρομικές υπηρεσίες, πολιτική προστασία)

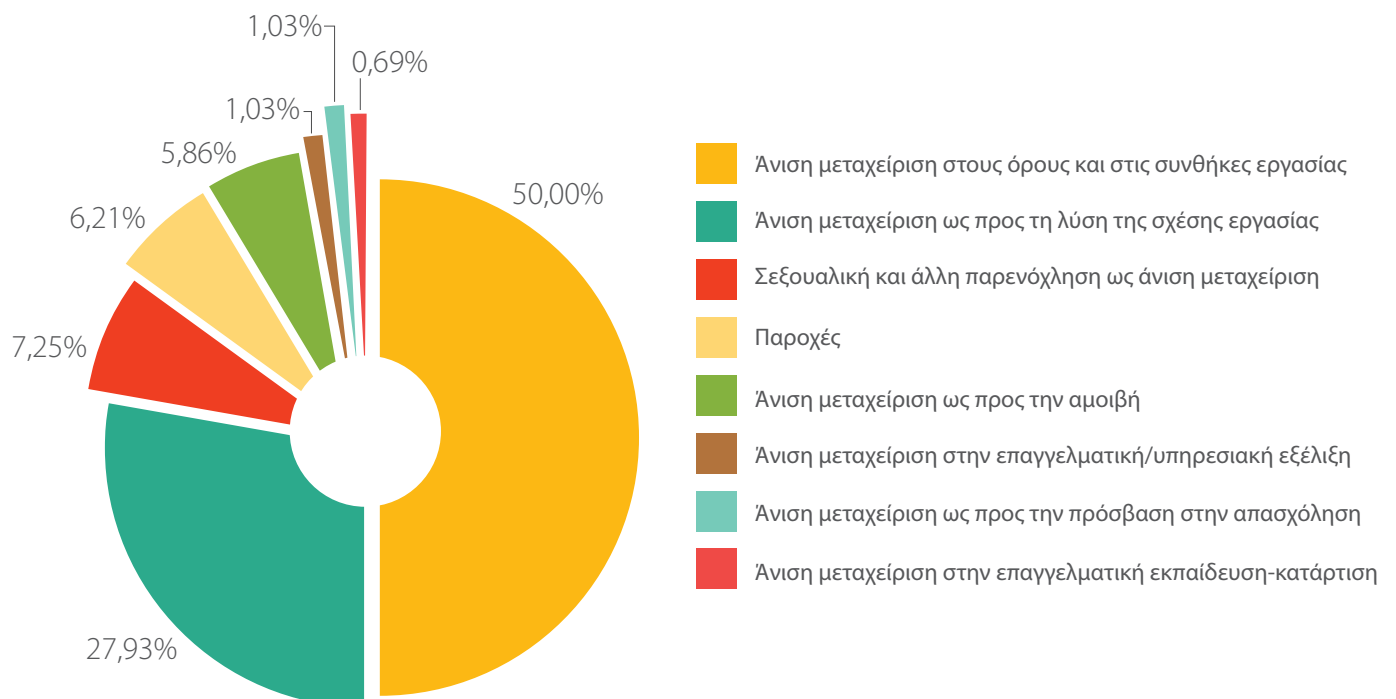
Γράφημα 13

Θέματα δικαιωμάτων του παιδιού

Γράφημα 14

Θέματα ισότητας των φύλων

εισφορές, λογαριασμοί ΔΕΚΟ κ.λπ.). Σε πολλές τέτοιες περιπτώσεις ο ρόλος του Συνηγόρου δεν αφορά την άρση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας, αλλά εστιάζεται σε προσπάθειες μετριασμού των πιέσεων στις καθημερινές συναλλαγές των πολιτών με τις δημόσιες υπηρεσίες και στην αναζήτηση τρόπων άσκησης της διακριτικής ευχέρειας και ευελιξίας στο πλαίσιο των υφιστάμενων ρυθμίσεων.

Η γεωγραφική κατανομή των αναφορών –η οποία μπορεί να θεωρηθεί ένδειξη της γεωγραφικής ζήτησης για τις υπηρεσίες του Συνηγόρου–, αν και αντικατοπτρίζει τη συγκέντρωση του πληθυσμού στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, αλλά και τη μεγάλη παρουσία των δημόσιων υπηρεσιών σε αυτά (22 ανά 10.000 κατοίκους από την Αττική, 8 ανά 10.000 κατοίκους από την Κεντρική Μακεδονία), φαίνεται να αναδεικνύει και αυτή τη χρονιά ότι τα προβλήματα της περιφέρειας εντείνονται τόσο λόγω της σχετικής απομόνωσης της νησιωτικής χώρας όσο και λόγω της καθολικότητας των επιπτώσεων της κρίσης (17 ανά 10.000 κατοίκους από το Νότιο Αιγαίο, 9 ανά 10.000 κατοίκους από το Βόρειο Αιγαίο και 9 ανά 10.000 κατοίκους από τα Ιόνια Νησιά). Αξιοσημείωτο στο πλαίσιο αυτό είναι και η υποβολή 8 αναφορών ανά 10.000 κατοίκους από την Πελοπόννησο. Ο σημαντικός αναλογικά αριθμός των αναφορών που προέρχονται από τις εκτός αστικών κέντρων περιοχές ενισχύει την άποψη ότι η άνιση σχέση κέντρου-περιφέρειας σε ό,τι αφορά την κοινωνική-οικονομική ανάπτυξη συνεχίζει να είναι σοβαρή και ενισχύεται περαιτέρω την περίοδο αυτή, κατά την οποία η οικονομική κρίση βαθαινεί. Η ζήτηση για διαμεσολάβηση του Συνηγόρου που εκφράζεται από την περιφέρεια καταδεικνύει πιο έντονα αυτή τη χρονιά την ανάγκη σημαντικών αναδιατάξεων στην οργάνωση της διοίκησης και την ανάγκη ενίσχυσης των αποκεντρωμένων διοικήσεων και των περιφερειών με στελεχιακό δυναμικό και πόρους, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στην ικανοποίηση των αιτημάτων των κατοίκων τους (Γράφημα 6).

Οι αναφορές για ζητήματα **δικαιωμάτων του ανθρώπου** παρέμειναν σταθερές σε απόλυτους αριθμούς. Εξίσου σταθερή παρέμεινε και η θεματική κατανομή των νέων αναφορών του 2013 για τα ζητήματα αυτά, και πάλι με απόλυτη υπεροχή των αναφορών σχετικά με θέματα εισόδου και παραμονής αλλοδαπών (Γράφημα 8).

Η κατάσταση των δικαιωμάτων στην Ελλάδα δεν φαίνεται ακόμη να υπερνικά τα φαινόμενα παθογένειας που είχαν διαπιστωθεί τα τελευταία χρόνια. Όπως άλλωστε σημειώθηκε και στην περσινή ετήσια έκθεση (*Ετήσια έκθεση 2012*, σ. 9), οι κίνδυνοι για τα δικαιώματα του ανθρώπου εστιάζονται «όχι μόνο σε πεδία διοικητικής δράσης που ανέκαθεν χαρακτηρίζονταν από εγνωσμένη παθολογία, όπως οι φυλακές και τα κέντρα κράτησης ή η αστυνόμευση, αλλά επιπλέον και στην ίδια την κοινωνία, η οποία απειλείται να υποκύψει σε σειρήνες μισαλλοδοξίας και στην ανοχή απεχθών και επικίνδυνων πρακτικών». Στη συγκυρία αυτή, οι παρεμβάσεις του

Συνηγόρου απευθύνονται όχι μόνο στην εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία, αλλά και στην κοινωνία, με την ελπίδα ότι κάποιες από τις επίκαιρες επισημάνσεις του θα συμβάλουν στη διάλυση ενδημικών παρεξηγήσεων ή απλουστεύσεων, ιδίως στο πεδίο της δημόσιας ασφάλειας και της συνάρθρωσής της με την προσωπική ελευθερία (βλ. «Το πρόσωπο και το κράτος»).

Η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων του Συνηγόρου σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου εξαρτάται, όπως πάντοτε, από τις διακυμάνσεις που χαρακτηρίζουν την προδιάθεση των θεσμικών συνομιλητών του. Έτσι, για τη χρονιά που πέρασε, αξίζει να τονιστούν ως εποικοδομητικές εξελίξεις:

- Η έναρξη λειτουργίας της νέας Υπηρεσίας Ασύλου.
- Ο κυρωτικός νόμος του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων, ο οποίος αναθέτει στον Συνήγορο αρμοδιότητες «Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης».
- Η προεργασία (σύνταξη ΚΥΑ) για τον εξωτερικό έλεγχο της επιστροφής αλλοδαπών.
- Οι διαβουλεύσεις για την εκπόνηση Κώδικα Μετανάστευσης.
- Οι ειδικότερες νομοθετικές διευθετήσεις σε θέματα επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Για όλες τις παραπάνω εξελίξεις, βέβαια, σοβαρή συνολική εκτίμηση θα μπορεί να διατυπωθεί μόνο μετά την έμπρακτη εφαρμογή τους.

Προς την αντίθετη κατεύθυνση, πρέπει να επισημανθούν ως φαινόμενα αδράνειας:

- Η αμηχανία του νομοθέτη και της διοίκησης όσον αφορά την τύχη των νέων διαδικασιών κτήσης ιθαγένειας.
- Η αλληλουχία απρόσφορων ή αναποτελεσματικών διευθετήσεων όσον αφορά τη βελτίωση της εκρηκτικής κατάστασης που επικρατεί στα σωφρονιστικά καταστήματα.

Υπό την ιδιότητά του ως φορέα προώθησης της **ίσης μεταχείρισης και της καταπολέμησης των διακρίσεων**, ο Συνήγορος συνέχισε τις εξορμήσεις και τις πρωτοβουλίες του σχετικά με ζητήματα πληθυσμών Ρομά. Παρενέβη δε δημόσια σε περιπτώσεις ρατσιστικής συμπεριφοράς, καλώντας τους αρμόδιους φορείς να μην επιτρέψουν σε οργανωμένους εγκληματικούς θύλακες να εκμεταλλευτούν τα κενά που δημιουργεί η ολιγωρία του κρατικού μηχανισμού. Η δημοσίευση της ειδικής έκθεσης για τη ρατσιστική βία συνέπεσε με την ενεργοποίηση αρμόδιων θεσμικών φορέων, συμβάλλοντας ενδεχομένως σε αυτή. Στα θετικά του ετήσιου απολογισμού εντάσσεται και η αύξηση, σε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλη χρονιά, των υποθέσεων που θέτουν ζητήματα διάκρισης (Γράφημα 9), γεγονός που θα μπορούσε να υποδηλώνει, μεταξύ άλλων, αύξηση της ευαισθητοποίησης των πολιτών αλλά και της αναγνωρισιμότητας του Συνηγόρου (βλ. «Καταπολέμηση των διακρίσεων»).

Οι αναφορές που χειρίστηκε ο Συνήγορος σχετικά με θέματα **κοινωνικής προστασίας** το 2013 δείχνουν συνολική επιδείνωση των δυσλειτουργιών που είχαν διαπιστωθεί τα προηγούμενα έτη, παρά τα βήματα που έγιναν για την αντιμετώπισή τους σε συγκεκριμένα πεδία (Γράφημα 10). Οι σχετικές αναφορές εμφανίζουν την τελευταία χρονιά αύξηση 54% περίπου.

Μείζονα προβλήματα και αμφισβητήσεις παρατηρούνται στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης σχετικά με τις ασφαλιστικές εισφορές, την τεκμηρίωση του ασφαλιστικού δεσμού των πολιτών και τις ασφαλιστικές παροχές. Το ασφαλιστικό σύστημα ήταν ήδη πριν από την κρίση μια προβληματική περιοχή της κοινωνικής πολιτικής και της κοινωνικής προστασίας. Ίσως και γι' αυτόν τον λόγο από το 2010 έχουν επέλθει 17 αλλαγές της ασφαλιστικής νομοθεσίας και έχουν εκδοθεί περί τις 40 κεντρικές εγκυκλίους. Παρ' όλα αυτά, η δυσλειτουργία των υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης εξακολουθεί να επιβαρύνει τους πολίτες. Η κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία εξακολουθεί να είναι περίπλοκη και ασαφής, δυσχεραίνει τους ασφαλισμένους όχι μόνο στην ορθή άσκηση των δικαιωμάτων τους, αλλά πολλές φορές και στην έγκαιρη και ορθή εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους προς τα ασφαλιστικά ταμεία (βλ. «Εργασία»).

Ως προς αυτό, δεν αρκεί να σημειώνουμε ότι πρέπει να διανυθεί ικανός δρόμος για να θεωρηθεί ότι εξασφαλίζεται μια ελάχιστη αποδεκτή ποιότητα κοινωνικών παροχών. Η συμβολή του ελληνικού δημόσιου τομέα στην ευημερία των ελλήνων πολιτών μέσω της παροχής δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών δεν είναι μόνο συνάρτηση των διαθέσιμων πόρων. Στα πλαίσια των υφιστάμενων περιορισμών θα πρέπει να δοθεί πρωτοκαθεδρία στον δικαιούχο πολίτη, και την πρωτοκαθεδρία να μην την έχει ο επιφορτισμένος δημόσιος πάροχος των δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών, ο οποίος στην καλύτερη περίπτωση συστηματικά επικαλείται τα οργανωτικά προβλήματά του. Με άλλα λόγια, είναι επιθυμητό το Δημόσιο με τους πόρους που διαθέτει να παρέχει στους πολίτες τις υπηρεσίες που οφείλει, βοηθώντας τους έτσι να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο και το αίσθημα ασφάλειάς τους, χωρίς καν να προϋποτίθεται η αύξηση της δημόσιας δαπάνης για τους παρόχους ή να επιβάλλεται η αύξηση του ονομαστικού εισοδήματος των δικαιούχων.

Ανάλογα είναι και τα ζητήματα που προκύπτουν από την αύξηση των αναφορών σε θέματα υγείας και πρόνοιας. Το κράτος έχει συνταγματική υποχρέωση να μεριμνά για την υγεία των πολιτών οργανώνοντας ένα δημόσιο σύστημα υγείας το οποίο να παρέχει επαρκείς υπηρεσίες εντός του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου. Τα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών υγείας σε όλους τους βαθμούς περίθαλψης εξακολουθούν να παρουσιάζουν σοβαρότατα προβλήματα, τα οποία σε έναν βαθμό συνδέονται και με το ότι οι, πράγματι, περιορισμένες δημόσιες δαπάνες

υγείας δεν αξιοποιούνται για τη βέλτιστη κοινωνική ανταποδοτικότητα. Δεν συμβάλλουν αναλογικά στην ποιότητα ζωής των πολιτών και δεν απομειώνουν τον κίνδυνο φτώχειας και την κατάσταση ένδειας των κοινωνικά περισσότερο αδύναμων. Κι αυτό, όπως και στην περίπτωση των αναφορών για θέματα κοινωνικής προστασίας, είναι ένα συστημικό ζήτημα. Το δημόσιο και το κοινωνικό συμφέρον δεν φαίνεται να ταυτίζονται με τα στενά συμφέροντα όσων οργανισμών ή ομάδων έχουν επιφορτιστεί με το έργο της παραγωγής και της παροχής των δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών (βλ. «Κοινωνική αλληλεγγύη»).

Στις θεματικές ενότητες αναφορών οι οποίες σχετίζονται με ζητήματα **ποιότητας ζωής** κυριαρχούν (περίπου 85%) εκείνες που εντάσσονται στην ευρύτερη ενότητα του δομημένου-οικιστικού περιβάλλοντος (Γράφημα 11). Ειδικότερα, περίπου το 37% των νέων αναφορών αφορούν προβλήματα που σχετίζονται με τους όρους λειτουργίας και χωροθέτησης έργων – στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και οι αναφορές που αφορούν την τιμολόγηση των παροχών κοινής ωφέλειας από τη ΔΕΗ και την ΕΥΔΑΠ. Περίπου το 24% των υποθέσεων εστιάζεται σε ζητήματα πολεοδομικού σχεδιασμού και αυθαίρετων κατασκευών. Επιπλέον, σημαντικά για τους πολίτες αναδεικνύονται, με βάση τις αναφορές τους, θέματα που πηγάζουν από τη χωροθέτηση και την αδειοδότηση εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, αλλά και θέματα Καταστημάτων Υγειονομικού Ενδιαφέροντος (ΚΥΕ).

Οι αναφορές που αφορούν ζητήματα του φυσικού περιβάλλοντος, παρά το γεγονός ότι τα ζητήματα επιβίωσης και επίλυσης των δυσκολιών της καθημερινότητας υπερισχύουν στις προτεραιότητες των πολιτών, παρουσιάζουν αξιοσημείωτη σταθερότητα και αποτελούν το 9% περίπου του συνόλου των αναφορών της κατηγορίας. Αντίστοιχη σταθερότητα εντοπίζεται και στο μερίδιο των νέων αναφορών που αφορούν το πολιτιστικό περιβάλλον, οι οποίες αποτελούν το 3,57% του συνόλου.

Η «ακτινογραφία» του περιεχομένου των υποθέσεων αυτών, σε συνδυασμό με τη γεωγραφική περιοχή όπου εντοπίζονται τα προβλήματα, αναδεικνύει ενδιαφέρουσες διαστάσεις των δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι πολίτες με τη λειτουργία της διοίκησης στις παρούσες συνθήκες. Συγκεκριμένα, ενώ τα προβλήματα που αφορούν θέματα πολεοδομικού σχεδιασμού και αυθαίρετων κατασκευών παρουσιάζουν σημαντική διασπορά στην ελληνική επικράτεια, τα ζητήματα σχετικά με τους όρους λειτουργίας και χωροθέτησης επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης και της τιμολόγησης των παροχών κοινής ωφέλειας, παρουσιάζουν σημαντική συγκέντρωση στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα). Από αυτή τη γεωγραφική κατανομή των επιμέρους θεματικών προκύπτει η έντονη διαφοροποίηση των επιπτώσεων της δημοσιονομικής κρίσης σε επιμέρους τομείς της δημόσιας δι-

οίκησης. Ενώ δηλαδή η αδυναμία πληρωμών των οφειλών εστιάζεται κυρίως στα αστικά κέντρα, η περιφέρεια αντιμετωπίζει εξίσου με το κέντρο προβλήματα που σχετίζονται με τις ραγδαίες αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο, την υποστελέχωση των υπηρεσιών και τη μείωση των δημόσιων δαπανών στους σχετικούς με την ποιότητα ζωής τομείς.

Τέλος, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από δημόσια και ιδιωτικά έργα συνεχίζουν να απασχολούν τους πολίτες, παρά τις περί του αντιθέτου προβλέψεις, όπως δείχνει η αύξηση στις αναφορές που κατατέθηκαν το 2013. Το περιβάλλον –οι φυσικοί αλλά και οι πολιτιστικοί πόροι– συνεχίζει να αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα για την καθημερινή ζωή των πολιτών, ιδιαίτερα μάλιστα σε τοπικό επίπεδο και εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων. Οι πολίτες, με βάση τις αναφορές που κατατέθηκαν, συμμετέχουν ενεργά στην εφαρμογή της υφιστάμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας και στην ενεργοποίηση των μηχανισμών προστασίας του περιβάλλοντος (βλ. «Περιβάλλον και ανάπτυξη»).

Η επιδείνωση των οικονομικών δεδομένων των τελευταίων ετών έχει επιφέρει μεγάλες και σοβαρές επιπτώσεις γενικότερα στις **σχέσεις κράτους-πολίτη**. Για άλλη μια χρονιά, οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης αποτυπώνονται ξεκάθαρα στον αριθμό και στο περιεχόμενο των αναφορών, οι οποίες εμπεριέχουν σημαντικές οικονομικές διαστάσεις. Το έτος 2013 οι αναφορές με οικονομικό αντικείμενο παρουσίασαν σημαντική αύξηση (Γράφημα 12). Ειδικότερα, τα ζητήματα που αφορούν τη φορολογία αποτελούν το 38% περίπου των αναφορών στο συγκεκριμένο θεματικό πεδίο, ενώ την προηγούμενη χρονιά το αντίστοιχο μερίδιο ήταν 28%.

Μεγάλος αριθμός αναφορών υποβάλλεται από ευάλωτες κατηγορίες πολιτών (ανέργους, αναπήρους, μονογονεϊκές οικογένειες), οι οποίοι αναγνωρίζουν τις οικονομικές υποχρεώσεις τους, πλην όμως εκφράζουν την αντικειμενική τους αδυναμία να καταβάλουν τις κάθε είδους οφειλές τους προς το κράτος, τους ΟΤΑ και τις δημόσιες επιχειρήσεις. Επιπλέον, στις συνθήκες της βαθύτατης οικονομικής κρίσης που βιώνει η χώρα, πολίτες και επιχειρήσεις έχουν εμπλακεί σε έναν άνισο αγώνα: τα μεν όργανα της διοίκησης αναζητούν και προσπαθούν να εισπράξουν τις οικονομικές απαιτήσεις του Δημοσίου, οι δε πολίτες και οι επιχειρήσεις προσπαθούν από την πλευρά τους να εισπράξουν από το κράτος τις οφειλές του προς αυτούς και να ανταποκριθούν στις οικονομικές τους υποχρεώσεις. Αξίζει να επισημανθεί ότι σήμερα περισσότερο από ποτέ οι πολίτες αμφισβητούν, όχι μόνο από πλευράς νομιμότητας αλλά και από πλευράς συνταγματικότητας πολλές φορές, τα δυσβάστακτα οικονομικά μέτρα που λαμβάνονται από την πολιτεία, στα οποία αδυνατούν να ανταποκριθούν.

Ο Συνήγορος τον τελευταίο χρόνο έχει επισημάνει ελλιπή σχεδιασμό, πλημμελή εφαρμογή, προβληματικές διαδικασίες στις αρμό-

διες υπηρεσίες όσον αφορά πολλά από τα οικονομικά μέτρα που επιβάλλει το κράτος, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα την επιδείνωση στις ήδη κλονισμένες σχέσεις διοίκησης-πολιτών (ΕΕΤΗΔΕ, ΕΕΤΑ, κατασχέσεις, δάνεια ΟΕΚ και Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, τέλη δήμων, αντικειμενικές αξίες περιοχών της χώρας κ.λπ.). Στο πεδίο αυτό η ανεξάρτητη αρχή, έχοντας ήδη συσσωρεύσει την εμπειρία τεσσάρων ετών οικονομικής κρίσης, επισημαίνει τα προβλήματα και καταθέτει προτάσεις μέσω ειδικών εκθέσεων. Στόχος είναι να συνεισφέρει στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσεων για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών ενόψει της βελτίωσης του επιπέδου εξυπηρέτησης των πολιτών, στη σημερινή δυσμενή οικονομική συγκυρία (βλ. «Αμοιβαίες υποχρεώσεις κράτους-πολιτών»).

Οι αναφορές που χειρίστηκε ο Συνήγορος φέτος σχετικά με τα **δικαιώματα του παιδιού** αυξήθηκαν σημαντικά, συγκεκριμένα κατά 17%, ενώ η αύξηση από το 2011 είναι 49%. Στην πραγματικότητα ωστόσο, οι ενήλικοι και ανήλικοι πολίτες που ζήτησαν τη βοήθεια του Συνηγόρου για θέματα δικαιωμάτων του παιδιού είναι πολλοί περισσότεροι. Κατά τις επισκέψεις του σε σχολεία, ιδρύματα παιδικής προστασίας, χώρους κράτησης, υπηρεσίες και κέντρα για παιδιά, αλλά και στις εκδηλώσεις στις οποίες συμμετείχε σε διάφορες πόλεις, ο Συνήγορος δέχτηκε αιτήματα και ερωτήματα και παρείχε πληροφόρηση και συμβουλές, διασυνδέοντας μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις τους ενδιαφερομένους με τις αρμόδιες κατά τόπους υπηρεσίες. Επιπλέον, απάντησε σε εκατοντάδες τηλεφωνικές κλήσεις στη γραμμή χωρίς χρέωση για παιδιά 800.11.32.000, ανταποκρίθηκε σε 106 ηλεκτρονικά μηνύματα μέσω της ιστοσελίδας «Ρωτάω τον Συνήγορο» και δέχθηκε δεκάδες επισκέψεις ανηλίκων και ενηλίκων στα γραφεία του (βλ. «Προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού»).

Ως προς τη θεματική κατανομή, αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλο ποσοστό των αναφορών αφορούν ζητήματα εκπαίδευσης και υγείας – πρόνοιας – κοινωνικής ασφάλισης, ενώ αύξηση παρατηρείται στις αναφορές για την οικογένεια και την υποκατάστατη φροντίδα, αλλά και τους αλλοδαπούς ανηλίκους (Γράφημα 13).

Μεγάλο μέρος των παραβιάσεων δικαιωμάτων ανηλίκων που τέθηκαν υπόψη του Συνηγόρου το 2013 σχετίζεται με την οικονομική κρίση που πλήττει την ελληνική κοινωνία –με επιπτώσεις στο επίπεδο ζωής και διαβίωσης των παιδιών και των οικογενειών τους–, τη συρρίκνωση υπηρεσιών και την ανεπάρκεια των υποστηρικτικών μηχανισμών στις τοπικές κοινότητες. Παράλληλα με τις θεσμικές παρεμβάσεις για τη διασφάλιση παροχών και δικαιωμάτων, ο Συνήγορος, τόσο στο πλαίσιο χειρισμού υποθέσεων όσο και κατά την επαφή του με επαγγελματίες, γονείς και παιδιά, δίνει μεγάλη έμφαση στην ενίσχυση των διεργασιών που προάγουν την επικοινωνία, την αλληλοκατανόηση, την αλληλεγγύη και τη συνεργασία σε τοπικό επίπεδο. Τα σχολεία είναι οι σημαντικότε-

ρες κοινότητες στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν τα παιδιά και να εκπαιδευτούν βιωματικά στις αρχές σεβασμού και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για τον λόγο αυτόν ο Συνήγορος θεωρεί ύψιστης σημασίας την υποστήριξη των εκπαιδευτικών και την προώθηση δράσεων στα σχολεία που θα βοηθούν στην καλλιέργεια της συλλογικότητας, της ευθύνης για τα κοινά, του αλληλοσεβασμού και της συνεργασίας για την αντιμετώπιση δυσκολιών και την επίλυση συγκρούσεων (βλ. «Οικογένεια και σχολείο»).

Επιπλέον, επισημαίνεται για μία ακόμη χρονιά η ανάγκη να ενισχυθούν οι κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχουν υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς, στους μαθητές και στις οικογένειές τους και να ληφθούν μέτρα για την προώθηση των αρχών της φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης και τον εκσυγχρονισμό των προνοιακών θεσμών παιδικής προστασίας, ιδίως μάλιστα όσον αφορά τα παιδιά των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων (παιδιά που ζουν σε ακραία φτώχεια, παιδιά με αναπηρίες, παιδιά Ρομά, μετανάστες, πρόσφυγες κ.ά.) (βλ. «Κοινωνική αλληλεγγύη»).

Οι αναφορές που εξέτασε ο Συνήγορος με την ειδική αρμοδιότητά του για την **καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου στην εργασία και την απασχόληση** εμφάνισαν αύξηση κατά 25%, αν και σε απόλυτο αριθμό παραμένουν περιορισμένες (327). Είναι σαφής η αντανάκλαση της κρίσης και των συνεπειών της τόσο στο επίπεδο της εργασίας και της απασχόλησης των γυναικών όσο και στο επίπεδο της αυξημένης ανάγκης προστασίας της μητρότητας και της οικογένειας. Είναι αξιοσημείωτη η εξαφάνιση στην πράξη των θεμάτων άνισης πρόσβασης στην απασχόληση κατά τα τελευταία τρία χρόνια (από 18,64% το 2010 σε λιγότερο από 1% των αναφορών αυτής της ενότητας το 2012 και το 2013), που εύκολα μπορεί να συνδεθεί με τα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά ανεργίας των γυναικών μέσα στη γενικότερα δύσκολη κατάσταση της αγοράς εργασίας (Γράφημα 14). Περαιτέρω, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων για άδειες ανατροφής εκ μέρους των γονέων μπορεί να ερμηνευθεί ως αποτέλεσμα της έλλειψης εναλλακτικής δυνατότητας φροντίδας των παιδιών. Στον δημόσιο τομέα, η ποικιλία καθεστώτων και προϋποθέσεων λήψης των αδειών αυτών εκ μέρους των πατέρων, αλλά και ο δισταγμός ορισμένων υπηρεσιών να εναρμονιστούν με την ίση μεταχείριση των φύλων στο συγκεκριμένο ζήτημα αποτέλεσε συχνή αιτία παρέμβασης του Συνηγόρου. Τα τελευταία χρόνια, φαίνεται να υπάρχει σχετική αύξηση του ποσοστού των ανδρών που απευθύνονται στην ανεξάρτητη αρχή για θέματα ίσης μεταχείρισης (19,50% το 2013), κυρίως για άδειες ανατροφής που διεκδικούν (βλ. «Φύλο και εργασιακές σχέσεις»).

Στον δημόσιο τομέα, ένα από τα θέματα που επίσης απασχόλησαν τον Συνήγορο το 2013 είναι αυτό της διαθεσιμότητας και κυρίως η ενδεχόμενη εξαίρεση των γυναικών στη διάρκεια της περιόδου προστασίας μητρότητας. Οι αναφορές αντανάκλασαν την ανησυχία μητέρων που επρόκειτο να πάρουν άδεια ή βρίσκονταν ήδη

σε άδεια εγκυμοσύνης, μητρότητας ή ανατροφής (στην τελευταία περίπτωση και ανδρών). Μέχρι στιγμής, στις αναφορές που εξετάστηκαν δεν έχει υπάρξει απόλυση, ενώ η έκβαση της διαδικασίας διαθεσιμότητας-κινητικότητας παραμένει αβέβαιη. Ο Συνήγορος έχει ήδη παρέμβει και συνεχίζει να παρακολουθεί το θέμα, δεδομένου ότι η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται και σε άλλα υπουργεία και φορείς (βλ. «Φύλο και εργασιακές σχέσεις»).

Όσον αφορά τέλος τις αναφορές για τον ιδιωτικό τομέα, στις οποίες το 2012 είχε παρατηρηθεί αύξηση, το 2013 εμφανίζονται μειωμένες (από 61% το 2012 σε 53% το 2013). Σημαντική ωστόσο άνοδο εμφανίζουν αυτές του δημόσιου τομέα: από 39% το 2012 σε 47% το 2013. Πρόκειται ίσως για μια τάση αντίστροφη σε σχέση με τα τελευταία χρόνια, η οποία θα πρέπει να αναμεινουμε να επιβεβαιωθεί το επόμενο έτος προκειμένου να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα.

Αριθμητικά στοιχεία

Κατά τη διάρκεια του 2013 ο Συνήγορος δέχθηκε 14.738 νέες αναφορές. Στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών υποβλήθηκαν 3.516, με φαξ 4.176, με το ταχυδρομείο 2.635 και μέσω Διαδικτύου 4.411. Επίσης, η ανεξάρτητη αρχή, εκτός από τον χειρισμό αναφορών, το 2013 εξυπηρέτησε περισσότερους από 9.000 πολίτες που επισκέφθηκαν το Γραφείο Υποδοχής Κοινού στην Αθήνα αναζητώντας βοήθεια, ενώ από το τηλεφωνικό κέντρο εξυπηρέτησε άλλους 32.300 ανθρώπους που χρειάστηκαν συμβουλές. Επίσης, απάντησε περισσότερα από 4.000 ηλεκτρονικά μηνύματα πολιτών.

Ο ιστότοπος του Συνηγόρου είχε 214.911 μοναδικούς επισκέπτες (unique) και 1.231.050 προβολές σελίδας (page views).

Εξετάζοντας τον χειρισμό των αναφορών για το 2013, φαίνεται ότι (Γράφημα 3):

- Το 53,98% ήταν βάσιμες, δηλαδή η καταγγελία του πολίτη ήταν δικαιολογημένη και υφίστατο όντως κακοδιοίκηση.
- Το 40,27% ήταν αβάσιμες, δηλαδή η διοίκηση είχε τηρήσει τη νομιμότητα.
- Για το 5,75% διακόπηκε, για διαφόρους λόγους, η έρευνα.

Οι βάσιμες αναφορές είχαν κατά μεγάλο ποσοστό θετική έκβαση. Αναλυτικότερα (Γράφημα 4):

- Επιλύθηκαν με τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου –δηλαδή αποκαταστάθηκε το πρόβλημα που αντιμετώπιζε ο πολίτης– σε ποσοστό 81,44%.
- Το 1,89% των υποθέσεων επιλύθηκε χωρίς ενέργειες του Συνηγόρου, από την ίδια την υπηρεσία ή ύστερα από παρέμβαση άλλου φορέα.

- Στο 8,47% των βάσιμων αναφορών η επίλυση στάθηκε αδύνατη για λόγους που οφείλονται σε κενά της νομοθεσίας ή σε οργανωτικές αδυναμίες και δυσλειτουργίες της δημόσιας διοίκησης, είτε πάγιες είτε συνδεδεμένες με τα προβλήματα που επιφέρει η τρέχουσα συγκυρία.
- Δεν επιλύθηκε, παρά τη διαμεσολάβηση, το πρόβλημα που έθετε το 8,20% των βάσιμων αναφορών. Στις περιπτώσεις αυτές δεν έγιναν αποδεκτές οι προτάσεις του Συνηγόρου.

Τα παραπάνω δεδομένα αναδεικνύουν τη σταθερά υψηλή αποτελεσματικότητα των διαμεσολαβητικών προσπαθειών του Συνηγόρου, ιδιαίτερα σήμερα όπου παρουσιάζεται σημαντική αύξηση τόσο του απόλυτου αριθμού των αναφορών όσο και του ρυθμού της ετήσιας αύξησής τους.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, πέρα από τις εντός αρμοδιότητας αναφορές που χειρίστηκε ο Συνήγορος, εξετάστηκαν επιπλέον περίπου 6.095 υποθέσεις για τις οποίες η διερεύνηση έδειξε ότι βρίσκονται εκτός του πεδίου διαμεσολάβησής του, όπως ορίζεται από το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο λειτουργίας του (Γράφημα 2).

Ο Συνήγορος υπέβαλε προς τη διοίκηση 94 νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις το 2013 και 72 το 2012 (Γράφημα 5). Από το σύνολο των νομοθετικών προτάσεων που υπέβαλε ο Συνήγορος το 2013 έγιναν αποδεκτές από τη διοίκηση μόνο 3 και εκκρεμούν 90, ενώ απορρίφθηκε μία. Φαίνεται πως η διοίκηση διστάζει να ανταποκριθεί θετικά σε προτάσεις του Συνηγόρου, οι οποίες συχνά βρίσκονται εκτός των προτεραιοτήτων για την κάλυψη των δανειακών υποχρεώσεων της χώρας.

Περισσότερο από το ένα τέταρτο (28%) των προβλημάτων κακοδιοίκησης εξακολουθεί να εντοπίζεται, και μάλιστα με αυξανόμενο ποσοστό, στα ασφαλιστικά ταμεία και σε ΝΠΔΔ τα οποία εποπτεύει το Υπουργείο Εργασίας. Ακολουθεί το Υπουργείο Οικονομικών με 17,50%, παρουσιάζοντας αυξητική τάση σε σχέση με το 2012. Το 16% των προβλημάτων αφορούσε την αυτοδιοίκηση, δηλαδή τους δήμους και τις περιφέρειες, ενώ οι αποκεντρωμένες διοικήσεις (Διευθύνσεις Αλλοδαπών και Μετανάστευσης) ακολουθούν με 9%. Οι φορείς στους οποίους εμφανίστηκαν προβλήματα κακοδιοίκησης περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης με 6%, το Υπουργείο Παιδείας με 4% και λοιπές υπηρεσίες (υπουργεία, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ κ.λπ.) με 4% επίσης (Γράφημα 7).

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ

Ο Συνήγορος αναδεικνύει τα γενικότερα προβλήματα που προκύπτουν από τη διερεύνηση αναφορών, στο πλαίσιο της διαμεσολάβησης με κάθε πρόσφορο μέσο για την προάσπιση της νο-

μιμότητας και των δικαιωμάτων των πολιτών (άρθρο 4, παράγρ. 6 Ν. 3094/2003). Δημοσιοποιεί όσα θέματα θεωρεί ότι ενέχουν γενικότερο ενδιαφέρον και αφορούν ευρύτερες ομάδες του πληθυσμού, παρεμβαίνοντας και με τον τρόπο αυτό στον δημόσιο διάλογο. Αντικείμενο δημόσιας παρέμβασης του Συνηγόρου το 2013 (www.synigoros.gr) υπήρξαν, κυρίως και κατά χρονική σειρά, τα εξής θέματα, πολλά από τα οποία αναλύονται στη συνέχεια της παρούσας έκθεσης και συνδέονται άμεσα με τον σεβασμό της ίσης μεταχείρισης και της ανθρώπινης αξίας, αλλά και με την κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη:

- Παροχή εννεάμηνης άδειας ανατροφής τέκνου ανεξάρτητα από την εξάμηνη άδεια προστασίας μητρότητας από τον ΟΑΕΔ.
- Κατάλληλη μεταχείριση κρατουμένων με αναπηρία.
- Διευκόλυνση αποπληρωμής δανείων σε δικαιούχους στεγαστικών προγραμμάτων του ΟΕΚ.
- Απαλλαγή των αλιευτικών σκαφών από τον ΦΠΑ πετρελαίου κίνησης.
- Αναγνώριση συνεχόμενου χρόνου ανεργίας σε περίπτωση μικρής καθυστέρησης απογραφής στο σχετικό μητρώο του ΟΑΕΔ.
- Ανάγκη ενίσχυσης των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων.
- Επιπτώσεις της κρίσης ιδίως σε βάρος των εργαζόμενων γυναικών, που υφίστανται διακρίσεις σε περιόδους μητρότητας και εγκυμοσύνης.
- Ανάγκη παρέμβασης των δημόσιων υπηρεσιών στην περίπτωση εκμετάλλευσης των αλλοδαπών εργατών στη Νέα Μανωλάδα, ζήτημα το οποίο ο Συνήγορος είχε επισημάνει σε αρκετά προγενέστερο χρόνο από τον Απρίλιο του 2013, όταν και έλαβαν χώρα ένοπλες επιθέσεις κατά των αλλοδαπών εργατών.
- Κωδικοποίηση της δημοτικής φορολογίας για διαφάνεια και νομιμότητα στην επιβολή τελών και εισφορών.
- Σοβαρές δυσλειτουργίες του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) (ειδική έκθεση).
- Προβλήματα από την επιβολή του ΕΕΤΗΔΕ και πρόταση σύνδεσης του φόρου ακινήτων με την πραγματική φοροδοτική ικανότητα των πολιτών.
- Χορήγηση προσωρινής σύνταξης σε υπαλλήλους του Δημοσίου όταν καθυστερεί η απονομή της οριστικής σύνταξης.
- Αναβολή κατεδάφισης καταυλισμού Ρομά μέχρι να τηρηθεί η υποχρέωση της πολιτείας για τη μετεγκατάστασή τους σε κατάλληλο χώρο.
- Περιορισμός της διοικητικής κράτησης ανηλίκων.
- Ένταξη ατόμων με μηχανική υποστήριξη στο Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο της ΔΕΗ.
- Χορήγηση σύνταξης σε ομογενείς ανασφάλιστους υπερήλικες.
- Κατάργηση της υγειονομικής διάταξης για τη διάδοση λοιμωδών νοσημάτων.
- Κατοχύρωση επαγγελματικών δικαιωμάτων αποφοίτων ΤΕΙ.
- Συμμόρφωση με δικαστικές αποφάσεις και δυσλειτουργίες/ανισότητες κατά την τακτοποίηση αυθαιρέτων.

- Εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των δήμων προς τους πολίτες με σειρά χρονικής προτεραιότητας.
- Πρόταξη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για το περιβάλλον απέναντι στην οικονομική αποτίμηση της γης και των φυσικών πόρων και στη συρρίκνωση του δημόσιου χώρου.
- Άρση αδιεξόδου που προκαλεί η πολύμηνη κράτηση αλλοδαπών και η μετατροπή των κέντρων κράτησης σε ιδιότυπες φυλακές.
- Ρατσιστική βία. Ειδική έκθεση με διαπιστώσεις για τα πραγματικά περιστατικά, την ολιγωρία των αρχών στην αντιμετώπιση του φαινομένου και προτάσεις όπως η αλλαγή του αντιρατσιστικού νόμου, η προστασία των θυμάτων και η διαφάνεια στους πειθαρχικούς ελέγχους των αστυνομικών οργάνων.
- Κατάρτιση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Επαναπροσδιορισμός δυσανάλογων αντικειμενικών αξιών με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.
- Θέσπιση ακατάσχετου ορίου μισθωμάτων όταν αυτά αποτελούν μοναδικό εισόδημα.
- Απλούστευση και βελτίωση διοικητικών διαδικασιών. Ειδική έκθεση με προτάσεις για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, την εξώδικη επίλυση διαφορών, τους διοικητικούς ελέγχους, τις διαδικασίες εξυπηρέτησης πολιτών· επίσης, πρόταση επέκτασης και στις δημόσιες επιχειρήσεις των υποχρεώσεων που έχει η διοίκηση απέναντι στους πολίτες σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.
- Ακατάσχετο όριο τραπεζικών λογαριασμών ως προς μισθούς και συντάξεις.
- Ρύθμιση των αδειών ανατροφής τέκνου των εκπαιδευτικών.
- Προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, τα οποία είναι περισσότερο ευάλωτα λόγω έλλειψης πόρων.
- Αναγνώριση ποσοστού αναπηρίας σε παιδιά.
- Ανάγκη προστασίας όχι μόνο των παιδιών αλλά και των Ρομά από τον κοινωνικό αποκλεισμό, με αφορμή την αναπαραγωγή ρατσιστικών στερεοτύπων στην υπόθεση της ανήλικης που γνώρισε διεθνή δημοσιότητα.
- Διεύρυνση του θεσμού της αναδοχής, ώστε να αποφεύγονται τα κλειστά ιδρύματα για παιδιά.
- Άρση εμποδίων στην υγιή ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Ειδική έκθεση για τα προβλήματα που δημιουργεί ο τρόπος είσπραξης και εξόφλησης χρεών του Δημοσίου.
- Υπερβολικό ύψος εισφορών και προσαυξήσεων προς τον ΟΑΕΕ και ανάγκη ιατροφαρμακευτικής κάλυψης για όλους τους ασφαλισμένους που δεν έχουν εξοφλήσει τις εισφορές τους.
- Διοργάνωση συνεδρίου με θέμα «Ηθικός πανικός, κοινωνία και δικαιώματα» και κύριο αντικείμενο τη «δαιμονοποίηση» ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.
- Μη διακοπή της παροχής ρεύματος, διακανονισμός εξόφλησης και διαγραφή προσαυξήσεων σε άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
- Παροχή ειδικού τιμολογίου ηλεκτρικής ενέργειας σε κοινωφελή ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

- Χρηματοοικονομικά κίνητρα σε ιδιοκτήτες διατηρητέων κτιρίων.
- Διαχείριση παράκτιας ζώνης. Ειδική έκθεση για τα προβλήματα χάραξης ζωνών, κατασκευών και αξιοποίησης αλλά και διαδικασιών ελέγχου.
- Κάλυψη φυσικοθεραπειών από τον ΕΟΠΥΥ.
- Προβλήματα μεταναστευτικού πλαισίου, διαδικασιών ένταξης μεταναστών και χορήγησης ιθαγένειας σε μετανάστες δεύτερης γενιάς.
- Μεγάλη και αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην πληρωμή δικαιούχων προγράμματος ΟΑΕΔ.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Για θέματα ιδιαίτερης σοβαρότητας και μείζονος σημασίας ο Συνήγορος συντάσσει ειδικές εκθέσεις, τις οποίες υποβάλλει στον Πρωθυπουργό και στον Πρόεδρο της Βουλής και τις κοινοποιεί στους καθ' ύλην αρμόδιους υπουργούς.

Κατά το 2013 ο Συνήγορος εκπόνησε πέντε ειδικές εκθέσεις.

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ

Σε ειδική έκθεση* που εκπόνησε ο Συνήγορος τον Σεπτέμβριο συγκέντρωσε τις διαπιστώσεις του από τη διερεύνηση αναφορών που υποβλήθηκαν στην ανεξάρτητη αρχή το 2012, σε συνδυασμό με τις καταγγελίες των περιστατικών ρατσιστικής βίας που έχουν καταγραφεί από την Ελληνική Αστυνομία (ΕΛΑΣ), τον Τύπο και ΜΚΟ σε περίοδο 16 μηνών (1η Ιανουαρίου 2012 έως 30 Απριλίου 2013). Συγκεντρώθηκαν συνολικά 281 περιστατικά. Στην έκθεση συνεκτιμώνται οι σχετικές εκθέσεις διεθνών οργανισμών και οι προτάσεις των πολιτικών φορέων που ανταποκρίθηκαν σε σχετική πρόσκληση του Συνηγόρου και, επιπλέον, αξιολογείται η προσέγγιση της ΕΛΑΣ όσον αφορά την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Σε ειδική ενότητα καταγράφεται η εκδήλωση του φαινομένου στον χώρο του σχολείου και η αντιμετώπισή του από τη σχολική διοίκηση.

Τα συμπεράσματα της ανεξάρτητης αρχής αναφέρονται, μεταξύ άλλων, στην κλιμάκωση της ρατσιστικής βίας τόσο σε ένταση όσο και σε αριθμό επιθέσεων, στην έξαρση του φαινομένου της ξενοφοβίας και της μισαλλοδοξίας, που συμπίπτει με την είσοδο της Χρυσής Αυγής στο Κοινοβούλιο, αλλά και βίαιων φαινομένων που συνδέονται και με τη δράση οργανωμένων ομάδων. Επιμέρους συμπεράσματα του Συνηγόρου εστιάζονται στην ανοχή, στην ελλιπή καταγραφή και στην αναποτελεσματική αντίδραση των αστυνομικών οργάνων στα ανωτέρω περιστατικά και φαινόμενα, καθώς και στην αποθάρρυνση των θυμάτων από την πρόσβαση στο, κατ' αρχήν, ελλιπές, νομικό πλαίσιο προστασίας τους, αλλά και στη στάση, συνήθως την αδράνεια, και κάποιες φορές την εμπλοκή των αστυ-

νομικών οργάνων σε περιστατικά ρατσιστικής συμπεριφοράς, η οποία σπανίως τυγχάνει διεξοδικής διερεύνησης από την ΕΛΑΣ.

Περαιτέρω, επισημαίνεται το συγκεκριμένο μήνυμα της πολιτείας όχι μόνο με τη μαζική επιχείρηση εκκαθάρισης «Ξένιος Ζευς», που εγείρει ζητήματα καταχρηστικότητας καθώς στρέφεται κατά των αλλοδαπών αδιακρίτως, αλλά και με τη μη εφαρμογή των ειδικών και των κοινών διατάξεων του ποινικού δικαίου για την πάταξη του φαινομένου της ρατσιστικής βίας. Το ίδιο συμβαίνει και με την έλλειψη ολοκληρωμένης παιδαγωγικής αντίδρασης του σχολείου, που εξαπλώνεται στη ρηματική καταδίκη τέτοιων συμπεριφορών και στην απλή επιβολή κυρώσεων ή συστάσεων. Ο Συνήγορος, όσον αφορά τη σχολική κοινότητα, προτείνει την ολοκληρωμένη συζήτηση, τη στήριξη των εκπαιδευτικών, υιοθέτηση διαδικασιών επίλυσης συγκρούσεων με τη συμμετοχή των ίδιων των μαθητών και γενικότερα στοχευμένες δράσεις εκπαίδευσης σε δικαιώματα, προώθησης της δημοκρατικής συμμετοχής και της κοινωνικής ευαισθητοποίησης.

Ως προς την προσέγγιση της ΕΛΑΣ, ο Συνήγορος προτείνει:

- Την πλαισίωση των νέων Υπηρεσιών Αντιμετώπισης της Ρατσιστικής Βίας με συμπληρωματικά μέτρα για την πληρέστερη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους και τη συνεργασία τους με τον Συνήγορο και την κοινωνία των πολιτών.
- Την επανεξέταση του «Ξένιου Δία» και την εκπαίδευση όλων των αστυνομικών οργάνων στον σεβασμό των θυμάτων και στην καταπολέμηση των ρατσιστικών προκαταλήψεων.
- Τη μείωση του αριθμού των ρατσιστικών επιθέσεων που δεν καταγράφονται μέσω ολοκληρωμένου συστήματος καταγραφής σε όλη τη χώρα και τη δημοσιοποίηση των στοιχείων προς ενθάρρυνση των θυμάτων.
- Την ταχεία ολοκλήρωση των διαδικασιών πειθαρχικής διερεύνησης καταγγελιών κατά αστυνομικών οργάνων με διαφάνεια και πληρότητα ώστε να μην πλήττεται η αξιοπιστία της ΕΛΑΣ.
- Τη συμπλήρωση του νομικού πλαισίου ως προς την προστασία της διαμονής και της ασφάλειας των θυμάτων και οσσιωδών μαρτύρων, αλλά και ως προς τη διερεύνηση ύπαρξης ρατσιστικού κινήτρου στα συνήθως μεικτά εγκλήματα.

Ο Συνήγορος επισημαίνει, τέλος, την ανάγκη συνεπούς κινητοποίησης των διωκτικών και δικαστικών αρχών για την εφαρμογή του νόμου και την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της ρατσιστικής βίας, που δεν συνιστά απλώς μια κατηγορία αδικημάτων αλλά ένα σύνθετο φαινόμενο το οποίο υπονομεύει την ίση ανθρώπινη αξία και τα θεμέλια του ίδιου του κράτους δικαίου.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ-ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

Ο Συνήγορος, στο πλαίσιο του θεσμικού ρόλου του και αξιοποι-

ώντας τη σχετική εμπειρία του, συνέταξε τον Ιούλιο ειδική έκθεση* στην οποία περιλαμβάνονται προτάσεις για ζητήματα κυρίως αρμοδιότητας του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης. Ειδικότερα, οι προτάσεις αφορούν θέματα του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, διοικητικών ελέγχων και εξώδικης επίλυσης διαφορών, αλλά και επιμέρους ζητήματα βελτίωσης και απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Ο Συνήγορος είχε υποβάλει και στο παρελθόν, τον Μάρτιο του 2004, προτάσεις απλούστευσης διοικητικών διαδικασιών προς τον αρμόδιο Υπουργό Εσωτερικών, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό ενσωματώθηκαν στη νομοθεσία, κυρίως με διατάξεις του Ν. 3242/2004. Ο Συνήγορος, αναγνωρίζοντας την αίρια σημασία της απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών στην αποτελεσματική λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών, στη βελτίωση της εξυπηρέτησης του πολίτη, στην καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και της διαφθοράς, καταγράφει στην παρούσα ειδική έκθεση διαπιστώσεις και προτάσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Ενδεικτικά, προτείνεται:

Διοικητική Διαδικασία

- Να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999) σε φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ κ.λπ.).
- Να συστηματικοποιηθούν και να κωδικοποιηθούν οι διατάξεις περί πρόσβασης σε έγγραφα και πληροφορίες φορέων του δημόσιου τομέα. Να εκπονηθεί και να εκδοθεί ο Κώδικας Πρόσβασης στα Δημόσια Έγγραφα.
- Να ενεργοποιηθεί το θεσμικό πλαίσιο περί περαιτέρω χρήσης πληροφοριών του δημόσιου τομέα.
- Να συστηματικοποιηθεί, να εξορθολογιστεί και να αποσαφηνιστεί το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις προθεσμίες διεκπεραίωσης υποθέσεων πολιτών από τη διοίκηση.
- Να προβλεφθεί σύστημα επίσπευσης της διαδικασίας αποδοχής γνωμοδοτήσεων ΝΣΚ από τα αρμόδια όργανα.

Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

- Να επιτευχθεί διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων των υπηρεσιών/φορέων του Δημοσίου (ΚΕΠ-TAXIS, ΚΕΠ-ψηφιακά δημοτολόγια κ.λπ.), καθώς και να διευρυνθούν οι αρμοδιότητες των ΚΕΠ.
- Να τυποποιηθούν οι διοικητικές διαδικασίες και τα έγγραφα, καθώς και να καθιερωθεί λίστα δικαιολογητικών στις διοικητικές διαδικασίες.
- Να βελτιωθεί η διαδικτυακή πληροφόρηση των πολιτών. Προς την κατεύθυνση αυτή ο Συνήγορος διατύπωσε συγκεκριμένες προτάσεις.

Εξυπηρέτηση Πολιτών

- Να ρυθμιστεί νομοθετικά το ζήτημα της εξυπηρέτησης πολιτών

οι οποίοι εξακριβωμένα αδυνατούν να υποβάλουν αυτοπροσώπως αίτηση για έκδοση δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου.

ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ – ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Η ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Η συγκεκριμένη έκθεση* αποτελεί την πρώτη από τις δύο (η δεύτερη βρίσκεται στο στάδιο της εκπόνησης) ειδικές εκθέσεις μέσω των οποίων ο Συνήγορος αποσκοπεί να αποτυπώσει την πολυετή και πολύπλευρη εμπειρία του αναφορικά με τα ζητήματα που δημιουργούν εμπόδια στην υγιή ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Βασικός σκοπός του εγχειρήματος αυτού είναι η διατύπωση προτάσεων που φιλοδοξούν να συνεισφέρουν στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσεων για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στη σημερινή δυσμενή οικονομική συγκυρία.

Ο Συνήγορος στην πρώτη ειδική έκθεση εστιάζει στα εμπόδια που προκύπτουν από την εφαρμογή, εκ μέρους των δημόσιων φορέων, των κανόνων περί είσπραξης και εξόφλησης οφειλών. Η ανεξάρτητη αρχή διαπιστώνει πως τα τελευταία έτη, με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης και τη συνακόλουθη προσπάθεια του κράτους να περιορίσει τις δαπάνες του και να αυξήσει τα έσοδά του, το στενά ταμειακό/είσπρακτικό συμφέρον του κράτους φαίνεται ότι απέκτησε, στις επιλογές του νομοθέτη, ένα σαφές προβάδισμα έναντι κάθε άλλου συμφέροντος ή δικαιώματος. Έτσι, έχει δημιουργηθεί σειρά προβλημάτων, που έχουν ως αποτέλεσμα τη συρρίκνωση της ρευστότητας των επιχειρήσεων, ενώ ταυτόχρονα εκλείπουν αποτελεσματικές μέθοδοι ρύθμισης των οφειλών των επιχειρήσεων και κατάλληλο περιβάλλον για την επανεκκίνηση της δραστηριότητάς τους.

Με βάση τα ανωτέρω, ο Συνήγορος προτείνει:

Προς αντιμετώπιση των προβλημάτων καθυστέρησης των δημόσιων φορέων να εξοφλήσουν τις οφειλές τους προς ιδιώτες/επιχειρήσεις

- Να επανεξεταστεί η αναγκαιότητα διατήρησης του συνόλου των προληπτικών εγκρίσεων και ελέγχων και να αντικατασταθούν από αυστηρούς κατασταλτικούς ελέγχους, ώστε και να μην τίθενται χρονικά και διαδικαστικά προσκόμματα στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, αλλά και να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά (εκ των υστέρων) οι διαπιστωθείσες παραβάσεις.
- Να αποσαφηνιστεί, με νομοθετική ρύθμιση, το ουσιαστικό ζήτημα της έκτασης του ελέγχου κατά την εκκαθάριση της δαπάνης και της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων επί των οποίων στηρίζεται μια δαπάνη φορέα του Δημοσίου, ήτοι εάν ο έλεγχος μπορεί να κάμψει το τεκμήριο νομιμότητας της διοικητικής πράξης.
- Να εκδίδεται το τιμολόγιο από τον επιχειρηματία-αντισυμβαλλόμενο δημόσιου φορέα μετά την ολοκλήρωση και της διαδι-

κασίας θεώρησης του χρηματικού εντάλματος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, δηλαδή κατά την είσπραξη της απαίτησης.

- Να αξιοποιηθούν-εφαρμοστούν στην πράξη οι ήδη υπάρχουσες διατάξεις που προβλέπουν την εξωδικαστική επίλυση των διαφορών μεταξύ των πολιτών και των δημόσιων φορέων, ώστε οι πολίτες των οποίων οι απαιτήσεις απορρίπτονται κατά την εκκαθάριση της δαπάνης ως μη νόμιμες να μην εξαναγκάζονται στην άσκηση ένδικων βοηθημάτων, αλλά να κρίνονται οι απαιτήσεις τους εξωδικαστικά. Προς την κατεύθυνση αυτή, ο ρόλος του Συνηγόρου ως του μοναδικού θεσμού διαμεσολάβησης μπορεί επίσης να είναι ιδιαίτερα σημαντικός.
- Να αναστέλλεται αυτοδίκαια η είσπραξη του ΦΠΑ όταν αυτός αφορά συναλλαγές για τις οποίες το τιμολόγιο ή η απόδειξη παροχής υπηρεσίας επιστράφηκαν από τον δημόσιο φορέα ως μη δυνάμενα να θεωρηθούν.
- Να τροποποιηθούν οι διατάξεις περί παραγραφής απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, με πρόβλεψη αναστολής αυτής λόγω των έκτακτων δημοσιονομικών συνθηκών και κατά χρονικό διάστημα αντίστοιχο με την περίοδο δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας.
- Να δημοσιοποιούνται, λόγου χάρη μέσω ανάρτησής τους στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ, οι πίνακες όπου καταγράφονται οι εξοφληθείσες απαιτήσεις των δημόσιων φορέων προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, ώστε να καμφθεί η γενικευμένη και δυστυχώς πολλές φορές δικαιολογημένη δυσπιστία όσον αφορά τα κριτήρια προτεραιότητας βάσει των οποίων δημόσιοι φορείς (κυρίως ΟΤΑ) προβαίνουν στην εξόφληση των εις βάρος τους οικονομικών απαιτήσεων.
- Να εξοφλούνται κατά προτεραιότητα από τους δημόσιους φορείς οι απαιτήσεις για τις οποίες υφίσταται δικαστική απόφαση, έτσι ώστε η διοίκηση όχι μόνο να εκπληρώνει το εκ του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ καθήκον της για συμμόρφωση προς τις δικαστικές αποφάσεις, αλλά και να αποφεύγει τη σώρευση των τόκων υπερημερίας και των προστίμων μη συμμόρφωσης.
- Να προβλεφθούν εναλλακτικοί τρόποι εξόφλησης χρηματικών οφειλών δημόσιων φορέων έναντι πολιτών και επιχειρήσεων (π.χ. μέσω αντιπαροχής) ειδικά στην περίπτωση χρηματικών απαιτήσεων χαμηλής οικονομικής αξίας, εφόσον, βεβαίως, κάτι τέτοιο θα το αποδεχόταν ο δικαιούχος. Ενδεικτικά, στην περίπτωση δήμων η αντιπαροχή θα μπορούσε να αφορά την παροχή καρτών ελεγχόμενης στάθμευσης, εισιτηρίων για πολιτιστικές εκδηλώσεις του δήμου ή άλλες παροχές για τις οποίες κανονικά οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να καταβάλλουν κάποιο οικονομικό αντίτιμο. Θα μπορούσε, επίσης, να εξεταστεί η δυνατότητα παροχής άλλων προνομίων (π.χ. στην περίπτωση δικαιούχων οικονομικών απαιτήσεων που κατοικούν στον οφειλέτη δήμο, να απαλλάσσονται από την καταβολή μη ανταποδοτικών τελών ή φόρων για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα).

Προς αντιμετώπιση των προβλημάτων από την εντατικοποίηση του τρόπου αναζήτησης και είσπραξης των απαιτήσεων των δημόσιων φορέων κατά ιδιωτών/επιχειρήσεων

- Να τηρούνται πιστά οι διατάξεις για την αποσβεστική προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να βεβαιώνονται ταμειακά οι οφειλές των δημόσιων φορέων, σε συμμόρφωση προς την πάγια νομολογία του ΣτΕ.
- Να τηρούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες (π.χ. Δικαστικά Τμήματα των ΔΟΥ κ.λπ.) οι αρχές της αναλογικότητας και της χρηστής διοίκησης κατά τη λήψη των μέτρων αναγκαστικής κατάσχεσης, καθώς και να εφαρμόζονται ορθά οι διατάξεις περί χορήγησης αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας.
- Να προβλεφθούν εναλλακτικοί τρόποι εξόφλησης των οφειλών των πολιτών προς τους δημόσιους φορείς, πέραν της χρηματικής καταβολής (π.χ. μέσω μεταβίβασης ακινήτων).
- Να επανεξεταστεί η ποινική απαξία τής μη εμπρόθεσμης καταβολής ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο ή, πάντως, αύξηση των ποσών, η μη αποπληρωμή των οποίων θα θεωρείται ποινικό αδίκημα.
- Να καταργηθεί η εξαίρεση από τη δυνατότητα υπαγωγής σε ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών για τους οφειλέτες που έχουν καταδικαστεί ή έχει ασκηθεί κατά αυτών ποινική δίωξη για φοροδιαφυγή.

Προς διεύρυνση των δυνατοτήτων συμψηφισμού των εκάτερωθεν οφειλών μεταξύ ιδιωτών/επιχειρήσεων και δημόσιων φορέων

- Να παρέχονται ουσιαστικές διευκολύνσεις στις επιχειρήσεις που έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση μέσω ρυθμίσεων των οποίων οι προϋποθέσεις υπαγωγής να μην είναι απαγορευτικές και τα ευεργετικά τους αποτελέσματα να μην μπορούν να αρθούν οποτεδήποτε από το Δημόσιο (μέσω συμψηφισμού ή αναγκαστικής εκτέλεσης), εφόσον ο επιχειρηματίας είναι απολύτως συνεπής στη ρύθμιση.
- Να εκδοθεί άμεσα η προβλεπόμενη στην παράγραφο 5 του άρθρου 83 του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων απόφαση του Υπουργού Οικονομικών περί εξαίρεσης μη ληξιπρόθεσμων οφειλών από τον συμψηφισμό.
- Να εξαιρούνται από τον αυτεπάγγελτο συμψηφισμό περιπτώσεις στις οποίες η οφειλή του δημόσιου φορέα προέρχεται από σύμβαση (βάσει της οποίας προβλέπονται δόσεις αποπληρωμής και υπάρχουν εγγυήσεις διασφάλισης των συμφερόντων του δημόσιου φορέα), καθώς και όταν αιτιολογημένα δεν υφίσταται κίνδυνος ζημίας του δημόσιου φορέα.
- Να συμψηφίζονται, υπό προϋποθέσεις, φορολογικές και άλλες οικονομικές υποχρεώσεις έναντι του στενού δημόσιου τομέα με βέβαιες και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του οφειλέτη σε βάρος φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Αναφορικά με τους λοιπούς ανασταλτικούς παράγοντες της επιχειρηματικότητας

- Να θεσπιστεί σταθερό και απλό φορολογικό νομοθετικό πλαίσιο.

- Να ληφθούν μέτρα για τη διασφάλιση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΕΠΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ (ΚΕΠΑ)

Ο Συνήγορος έχει δεχθεί το τελευταίο έτος μεγάλο αριθμό αναφορών που αποτυπώνουν τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι πολίτες κατά τη διαδικασία της εξέτασής τους προκειμένου να διαπιστωθεί το ποσοστό αναπηρίας τους από υγειονομικές επιτροπές του νεοσύστατου ΚΕΠΑ, η λειτουργία και η διαχείριση του οποίου έχουν ανατεθεί στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Κατά τη διερεύνηση των αναφορών αυτών έγινε αντιληπτό ότι η ακολουθούμενη διαδικασία παρουσίαζε σοβαρές οργανωτικές ελλείψεις, οι οποίες προκάλεσαν μεγάλες καθυστερήσεις, με αποτέλεσμα μια ευαίσθητη ομάδα του πληθυσμού να αποστερηθεί για μεγάλες χρονικές περιόδους την προβλεπόμενη εκ του νόμου προστασία. Η διοικητική παθογένεια εντοπίστηκε στην έλλειψη προετοιμασίας και ολοκληρωμένου σχεδιασμού του νέου συστήματος εκτίμησης της αναπηρίας, καθώς και στην ανυπαρξία μεταβατικού σταδίου κατά την έναρξη λειτουργίας του ΚΕΠΑ.

Για τη συμβολή στην αντιμετώπιση των οξύτατων αυτών προβλημάτων, με δεδομένη την κρισιμότητα της κατάστασης και σε συνέχεια σειράς εγγράφων που εστάλησαν προς την αρμόδια Διεύθυνση Αναπηρίας και Ιατρικής Εργασίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και συναντήσεων με αυτήν, κρίθηκε σκόπιμη η εκπόνηση ειδικής έκθεσης* για τη λειτουργία του ΚΕΠΑ, όπου προτάθηκαν μια σειρά μέτρων οργανωτικού χαρακτήρα με στόχο την καλύτερη συνεργασία ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ΕΟΠΥΥ. Ενδεικτικά, προτείνεται:

- Να συμμετέχει μεγαλύτερος αριθμός ιατρών στις υγειονομικές επιτροπές.
- Να αυξηθούν οι νόσοι για τις οποίες προβλέπεται εκτίμηση του ποσοστού αναπηρίας επ' αόριστον, προκειμένου να περιοριστεί ο όγκος του έργου που ανατίθεται στις υγειονομικές επιτροπές.
- Να ομαδοποιηθούν οι συνηθέστερες περιπτώσεις αναπομής.
- Να προβλεφθούν περισσότερο ευέλικτοι τρόποι διόρθωσης και συμπλήρωσης των γνωματεύσεων.
- Να απλοποιηθεί το θεσμικό πλαίσιο παροχών σε άτομα με αναπηρία.
- Να υιοθετηθούν μέτρα για την άμβλυνση των συνεπειών από τις μεγάλες καθυστερήσεις, όπως η συνέχιση της χορήγησης των ασφαλιστικών και προνοιακών παροχών κατά το διάστημα της αναμονής προς εξέταση, καθώς και η παράταση ισχύος των βιβλιαρίων ασθένειας.

Η έκθεση αυτή αποσκοπούσε στην ενίσχυση και στην ουσιαστικότερη συνεργασία του Συνηγόρου με την αρμόδια Διεύθυνση

ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, η οποία ανταποκρίθηκε αποστέλλοντας έγγραφο με προτάσεις και απόψεις προς το καθ' ύλην αρμόδιο υπουργείο. Οι προτάσεις αυτές βρίσκονται σε απόλυτη αρμονία με την ως άνω ειδική έκθεση, τόσο ως προς τον προσδιορισμό των προβλημάτων όσο και ως προς τα προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης. Ειδικότερα, κρίθηκαν επιβεβλημένα τα ακόλουθα μέτρα: η λειτουργία μεικτών επιτροπών, οι συνεχείς επανεκπαιδεύσεις των ιατρών των επιτροπών και του διοικητικού προσωπικού των γραμματειών ΚΕΠΑ, η καλύτερη συνεργασία με τον ΕΟΠΥΥ, η σύσταση σημείων υποδοχής αιτημάτων και στα υποκαταστήματα όπου δεν λειτουργούν ΚΕΠΑ, η αντιμετώπιση της κάλυψης των νησιωτικών περιοχών, η επικείμενη ολοκλήρωση του ηλεκτρονικού συστήματος διασύνδεσης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και των μηχανογραφικών συστημάτων εμπλεκόμενων ασφαλιστικών φορέων και υπηρεσιών του Δημοσίου, η επ' αόριστον εκτίμηση της κατάστασης υγείας των ενδιαφερομένων κατά την ιατρική κρίση των μελών της επιτροπής. Διαπιστώθηκε, επίσης, πρόοδος ως προς τον συντονισμό των φορέων και των δράσεων για τη διαμόρφωση μηχανισμού ενιαίας αντιμετώπισης της ασφαλιστικής αναπηρίας, αλλά και για τη διαμόρφωση πλαισίου συνεργασίας με τη Γενική Γραμματεία Πρόνοιας προς επίλυση θεμάτων που άπτονται της λειτουργίας των κατά τόπους υπηρεσιών των δήμων της χώρας οι οποίες χορηγούν παροχές σε άτομα με αναπηρία. Τέλος, ανακοινώθηκε η διεύρυνση του προβλεπόμενου αριθμού των παθήσεων που επιφέρουν αναπηρία επ' αόριστον.

Παρά τη σημαντική αυτή πρόοδο, επιβάλλεται επιπλέον προσπάθεια ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών από το ΚΕΠΑ με την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων που παραμένουν, ενώ αναζητείται η επίλυση μιας σειράς εκκρεμών ζητημάτων, όπως η διαμόρφωση αποτελεσματικού μηχανισμού αποτροπής και αποκατάστασης σφαλμάτων των γνωματεύσεων, η διαμόρφωση μηχανισμού εκτίμησης της ασφαλιστικής αναπηρίας, δηλαδή της ικανότητας για άσκηση του ασφαλιστέου επαγγέλματος, και η αρμονικότερη συνεργασία του ΚΕΠΑ με τις επιτελικές και τις τοπικές υπηρεσίες πρόνοιας.

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑΣ ΖΩΝΗΣ

Τον Σεπτέμβριο ο Συνήγορος υπέβαλε ειδική έκθεση* στην οποία παρουσιάζει τα προβλήματα κακοδιοίκησης που σχετίζονται με τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Οι διαπιστώσεις του Συνηγόρου εδράζονται στον χειρισμό σημαντικού αριθμού αναφορών με αντικείμενο την τήρηση των νόμιμων προθεσμιών εντός των οποίων οφείλει να ολοκληρώνεται η διαδικασία οριοθέτησης, τη διαχείριση, την εκμετάλλευση και την περιβαλλοντική προστασία της παράκτιας ζώνης.

Ο Συνήγορος διαπιστώνει:

- Υποστελέχωση και τεχνικές/υποστηρικτικές ελλείψεις των κατά νομό κτηματικών υπηρεσιών.

- Υπερβολική καθυστέρηση στη διαδικασία συγκρότησης επιτροπών, εξέτασης υποθέσεων καθορισμού, υποστήριξης από συναρμόδιες υπηρεσίες κ.λπ.
- Απροθυμία των τοπικών κτηματικών υπηρεσιών, των ΟΤΑ αλλά και των αποκεντρωμένων διοικήσεων (πρώην περιφερειών) να υλοποιήσουν την ισχύουσα νομοθεσία περί κατεδαφίσεων, αναγκαστικής απαλλοτριώσης ή αποβολής από καταπατημένες εκτάσεις.
- Απροθυμία των ΟΤΑ και των φορέων διοίκησης λιμένα να διαχειριστούν περιβαλλοντικώς ορθά και με διασφάλιση του κοινόχρηστου χαρακτήρα το δικαίωμα παραχώρησης χρήσης αιγιαλού ή χερσαίας ζώνης λιμένα, αλλά και των κτηματικών υπηρεσιών να ασκήσουν τις ελεγκτικές αρμοδιότητές τους.
- Παράκαμψη των διαδικασιών περιβαλλοντικού ελέγχου και αδειοδότησης σε μεγάλα έργα στην παράκτια ζώνη, και προσπάθεια εκ των υστέρων τακτοποίησης των ελλείψεων.
- Ανυπαρξία ελεγκτικών μηχανισμών της ορθότητας της έκθεσης καθορισμού αιγιαλού και παραλίας ή της σύμβασης παραχώρησης απλής χρήσης της χερσαίας ζώνης λιμένα.

Και προτείνει:

- Τη στελέχωση των κατά νομό κτηματικών υπηρεσιών από κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό και τον εφοδιασμό τους με την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, ώστε με τη συνδρομή των κεντρικών υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις συλλογής και αξιοποίησης των στοιχείων που απαιτούνται για τον καθορισμό του αιγιαλού.
- Την τήρηση των προθεσμιών ολοκλήρωσης των διαδικασιών από όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στη διαδικασία καθορισμού.
- Τη συστηματική παρακολούθηση από τους ελεγκτικούς φορείς της διοίκησης, αλλά και από τις υπηρεσίες που είναι επιφορτισμένες με τις κατεδαφίσεις, της υλοποίησης από τους ΟΤΑ και τις αποκεντρωμένες υπηρεσίες των διαδικασιών που έπονται του καθορισμού αιγιαλού και παραλίας και την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων σε περιπτώσεις ανατιολόγητων καθυστερήσεων.
- Τον έλεγχο των ΟΤΑ από τις κτηματικές υπηρεσίες ως προς την ορθή διαχείριση του δικαιώματος παραχώρησης χρήσης αιγιαλού και παραλίας, με έσχατο μέτρο την ενεργοποίηση της δυνατότητας ανάκλησης της παραχώρησης.
- Τον έλεγχο, από τις κατά νομό αποκεντρωμένες υπηρεσίες της διοίκησης, της άσκησης της δυνατότητας για εκ των υστέρων αδειοδότηση παρανόμως κατασκευασμένων έργων και τη μη προώθηση προς τις κεντρικές υπηρεσίες ανεξέλεγκτων αδειοδοτήσεων.
- Τη δημιουργία κατάλληλων ελεγκτικών μηχανισμών των αποφάσεων καθορισμού αιγιαλού και παραλίας ή των συμβάσεων παραχώρησης απλής χρήσης της χερσαίας ζώνης λιμένα.

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Ο Συνήγορος επιλαμβάνεται αυτεπάγγελτα θεμάτων που κρίνονται ιδιαίτερα σοβαρά και εμπίπτουν στις αρμοδιότητές του. Επίσης, έρευνες διεξάγονται ενόψει του ενδεχομένου ενεργοποίησης της διαδικασίας διενέργειας τυπικής αυτεπάγγελτης έρευνας. Επιπλέον, ο Συνήγορος λαμβάνει πρωτοβουλία να διερευνήσει διάφορα θέματα στο πλαίσιο επανελέγχου υποθέσεων που είχε χειριστεί στο παρελθόν ή και κατόπιν εκτίμησης για την αναγκαιότητα διεύρυνσης του πεδίου έρευνας και της συνήθους διαμεσολάβησης της ανεξάρτητης αρχής, στη βάση αναφορών πολιτών.

Στο πλαίσιο αυτό, διενεργήθηκε, εντός του 2013 και δυνάμει της υπ' αριθμ. 1000.2/20229/2013 απόφασης της Συνηγόρου του Πολίτη, αυτεπάγγελτη έρευνα «Για την προαγωγή αλλοδαπών μαθητών που φοιτούν με ελλιπή δικαιολογητικά εγγραφής» (βλ. αναλυτικά «Πρόσβαση στην εκπαίδευση», στο «Οικογένεια και σχολείο»).

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

Σε περίπτωση που ο Συνήγορος διαπιστώσει, κατά τη διερεύνηση αναφοράς, παράνομη συμπεριφορά διοικητικού οργάνου, η οποία πολλές φορές συνίσταται στην άρνηση συνεργασίας με την ανεξάρτητη αρχή, συντάσσει έκθεση την οποία διαβιβάζει στο όργανο που είναι αρμόδιο για τον πειθαρχικό έλεγχο του υπαιτίου. Επισημαίνεται ότι η άρνηση συνεργασίας με τον Συνήγορο συνιστά, υπό προϋποθέσεις, ποινικό αδίκημα.

Μέσα στο 2013 ο Συνήγορος αξιοποίησε 10 φορές την εν λόγω θεσμική δυνατότητα. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των πειθαρχικών ελέγχων που ζήτησε ο Συνήγορος κατά το 2013 παραμένει μεγάλος, όπως και κατά το έτος 2012, γεγονός που εξακολουθεί να αντανακλά αφενός μια δυστοκία συνεργασίας της δημόσιας διοίκησης με την ανεξάρτητη αρχή, αφετέρου μια αυξημένη τάση αδυναμίας –ίσως και απροθυμίας– της διοίκησης να ανταποκριθεί στις εκ του νόμου υποχρεώσεις της. Τα ζητήματα αυτά συνδέονται άμεσα με –και συνεχίζουν να ενισχύονται από– τις εξελίξεις στην πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας.

Ο Συνήγορος ζήτησε να διενεργηθεί πειθαρχικός έλεγχος:

Από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου

- Κατά του Δημάρχου Κεφαλονιάς λόγω μη συνεργασίας – μη ανταπόκρισης σε επιστολές του Συνηγόρου (υπόθεση 16791/2008).
- Κατά του Δημάρχου Κορινθίων λόγω μη συνεργασίας του με την ανεξάρτητη αρχή. Οι αναφορές των πολιτών αφορούσαν υπο-

λογισμό ειδικού προστίμου ρυθμιζόμενων χώρων στην περιοχή της Κορινθίας. Ο γενικός γραμματέας απευθύνθηκε στον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου προκειμένου να γνωμοδοτήσει για την επιβολή ή μη πειθαρχικής ποινής στον δήμαρχο (υποθέσεις 142378, 143915/2011).

- Κατά του Δημάρχου Γορτυνίας λόγω μη συνεργασίας με τον Συνήγορο. Ο δήμαρχος κλήθηκε σε απολογία, η οποία έγινε αποδεκτή (υπόθεση 146371/2011).
- Κατά των υπηρεσιών του Δήμου Τρίπολης (Διεύθυνση Οικονομικών και Υπηρεσία Δόμησης) λόγω μη συνεργασίας με τον Συνήγορο (υπόθεση 159943/2012).
- Κατά του Δημάρχου Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης λόγω παράλειψης ελέγχου των υπηρεσιών του δήμου για την καθυστέρηση απάντησης στα έγγραφα του Συνηγόρου, καθώς επίσης και για το γεγονός ότι τόσο ο ίδιος όσο και ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου δεν συμμορφώθηκαν στις υποδείξεις της αποκεντρωμένης διοίκησης αλλά και του Συνηγόρου για ενημέρωση του αναφερομένου καθώς και της ανεξάρτητης αρχής. Η υπόθεση αφορούσε εκμίσθωση θαλάσσιου χώρου από τον Δήμο Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης (υπόθεση 143329/2011).

Από τη Γενική Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου

- Κατά του Δημάρχου Λέρου λόγω μη συνεργασίας με τον Συνήγορο. Κατόπιν αυτού η Γενική Γραμματέας ζήτησε αντίγραφο του φακέλου της υπόθεσης και τις απόψεις του δήμου (υπόθεση 134256/2010).

Από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας

- Κατά των αρμόδιων υπηρεσιών του Δήμου Χαλκιδέων για μη συνεργασία τους με τον Συνήγορο. Ο γενικός γραμματέας ζήτησε από τον Δήμο Χαλκιδέων να διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους δεν απάντησε στον Συνήγορο σχετικά με την εκτέλεση επείγοντος στεγαστικού προγράμματος αποκατάστασης των Τσιγγάνων που διαβιούν ή έχουν ιδιοκτησία εκεί (υπόθεση 15676/2009).
- Κατά των υπηρεσιών του Δήμου Δωρίδος για τη μη συνεργασία τους με τον Συνήγορο (υπόθεση 151153/2012).

Από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης

- Κατά του Δημάρχου Αποκορώνου λόγω παράλειψης συνεργασίας με τον Συνήγορο σε υπόθεση σχετικά με οριοθέτηση ιδιοκτησίας έπειτα από διάνοιξη δρόμου. Ο δήμαρχος κλήθηκε σε απολογία για τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος (υπόθεση 22404/2009).
- Κατά του Δημάρχου Χανίων για τη μη χορήγηση στοιχείων σχετικών με την αποκατάσταση της βλάβης του οδοστρώματος κατόπιν θανατηφόρου τροχαίου ατυχήματος (υποθέσεις 138962, 147868/2011). Ο δήμαρχος κλήθηκε σε απολογία και ο φάκελος διαβιβάστηκε στο αρμόδιο συμβούλιο του άρθρου 234, παράγρ. 2 του Ν. 3582/2010 για γνωμοδότηση.*

Από τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Σάμου

- Κατά εκπαιδευτικού για σχόλια σεξιστικού και ρατσιστικού περιεχομένου σε βάρους μαθητών. Από την ΕΔΕ προέκυψε η ευθύνη του εκπαιδευτικού και η υπόθεση παραπέμφθηκε στην Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, διότι κρίθηκε ότι το παράπτωμα επέσυρε ποινή ανώτερη της αρμοδιότητας του Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (υπόθεση 160830/2012).

Εξελίξεις πειθαρχικών ελέγχων:

Από τη Δ' Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας (βλ. Ετήσια έκθεση 2012, σ. 23)

- Μετά και τη διεξαγωγή συμπληρωματικής ΕΔΕ για παράτυπες εγγραφές στην Ευαγγελική Σχολή Νέας Σμύρνης, η διεύθυνση προχώρησε σε πειθαρχική δίωξη μελών του Συλλόγου Διδασκόντων για το παράπτωμα της παράβασης υπαλληλικού καθήκοντος.

Από τη Γενική Γραμματεία Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου (βλ. Ετήσια έκθεση 2012, σ. 23)

- Η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου επέβαλε αργία τριών μηνών στον Αντιδήμαρχο Λήμνου για την παράλειψη εφαρμογής της νομοθεσίας περί ΚΥΕ, βάσει της οποίας όφειλε να προβεί στην οριστική αφαίρεση της άδειας λειτουργίας των καταστημάτων που είχαν υποπέσει σε πολλαπλές παραβάσεις, μετά και την έγκαιρη ενημέρωση του Αστυνομικού Τμήματος Μύρινας Λήμνου (υπόθεση 14624/2007).

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΡΧΗ

Εάν κατά τη διερεύνηση υπόθεσης προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος της διοίκησης, ο Συνήγορος υποχρεούται να διαβιβάσει σχετική έκθεση στον αρμόδιο εισαγγελέα. Ως προς την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, αν κριθεί ότι παρίσταται ανάγκη παρέμβασης της αρμόδιας δικαστικής αρχής ή άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή φορέα, ο Συνήγορος διαβιβάζει σε αυτούς σχετική έκθεση.

Μέσα στο 2013 ο Συνήγορος παρέπεμψε στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Πειραιώς υπόθεση που αφορά τον Δήμο Πειραιά, καθώς διαπιστώθηκε ότι συντρέχουν αποχρώσεις ενδείξεις τέλεσης ποινικού αδικήματος. Η υπόθεση αφορά τη μη σύνομη λειτουργία ΚΥΕ στην Ακτή Δηλαβέρη στον Πειραιά, και συγκεκριμένα σοβαρή ηχορύπανση καθ' όλη τη διάρκεια του 24ώρου, ύπαρξη αυθαίρετων κατασκευών, κατάληψη των πεζοδρομίων και λοιπών κοινόχρηστων χώρων με μόνιμες κατασκευές και κατάληψη κοινόχρηστων χώρων με υπερβολική ανάπτυξη τραπεζοκαθισμά-

των. Κατόπιν τούτων, ζητήθηκε ο φάκελος από τον αρμόδιο εισαγγελέα (υπόθεση 21326/2008).

Επίσης, ο Συνήγορος διαβίβασε εκθέσεις σε εισαγγελικές αρχές για εννέα υποθέσεις παραβίασης δικαιωμάτων ανηλίκων.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ

Σε αρκετές περιπτώσεις πλέον ο Συνήγορος ζητά τη συνδρομή άλλων ελεγκτικών μηχανισμών προκειμένου στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους να συνδράμουν στη διερεύνηση υποθέσεων και στην απόδοση ευθυνών. Εντός του 2013 ο Συνήγορος ζήτησε:

Από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης) και την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (Τμήμα Διοικητικού-Οικονομικού Δωδεκανήσου)

- Τη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας των πράξεων με βάση τα άρθρα 214, παράγρ. 1, 2, και 238, παράγρ. 1, 4 του Ν. 3852/2010, λόγω μη ανταπόκρισης του Δήμου Ρόδου σε επανειλημμένα έγγραφα του Συνηγόρου, με τα οποία ζητείτο πληροφόρηση σχετικά με την κίνηση κονδυλίων που προορίζονταν για τη χρηματοδότηση Σχολικής Επιτροπής του πρώην Δήμου Πεταλούδων Ρόδου.
- Τη διενέργεια διαχειριστικού ελέγχου προκειμένου να διαπιστωθούν τυχόν ευθύνες σχετικά με οφειλές του πρώην Δήμου Πεταλούδων προς τη Σχολική Επιτροπή του Δημοτικού Σχολείου Παστίδας. Οι οφειλές αφορούσαν το σύνολο της ετήσιας επιχορήγησης για τα έτη 2009 και 2010 και μέρος αυτής για το 2008.

Μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει έγγραφη ανταπόκριση από το Τμήμα Διοικητικού-Οικονομικού Δωδεκανήσου. Η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών διαβίβασε την υπόθεση στη Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων του ΓΛΚ, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4081/2012 για την αποστολή υποθέσεων διαχειριστικού ελέγχου που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 24 (παράγρ. 4, εδ. β') του Ν. 3492/2006 (υπόθεση 133423/2010).

ΑΥΤΟΨΙΕΣ – ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η θετική εμπειρία του Συνηγόρου όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των αυτοψιών επιβεβαιώνεται συνεχώς, ιδίως όταν πρόκειται για πολεοδομικά και περιβαλλοντικά θέματα, για ζητήματα προσωπικής ελευθερίας και προσωπικής ασφάλειας αλλοδαπών και ημεδαπών, για τις συνθήκες διαβίωσης των κρατούμενων και των Ρομά, για ζητήματα υγειονομικής περίθαλψης και προνοια-

κών δομών, για τη λειτουργία ιδρυμάτων για παιδιά κ.λπ. Συχνά, χρειάζεται να πραγματοποιηθούν και συναντήσεις εργασίας με τους εμπλεκόμενους φορείς, με στόχο όχι μόνο την επίλυση των επίμαχων ζητημάτων, αλλά και την ανταλλαγή γνώσης και εμπειρίας. Ο Συνήγορος κατά το 2013 πραγματοποίησε περίπου 40 αυτοψίες (στην Αθήνα και την περιφέρεια) και μεγάλο αριθμό συναντήσεων εργασίας, ορισμένες από τις οποίες, ανάλογα με το θεματικό αντικείμενο, αναδεικνύονται στα επιμέρους σχετικά κεφάλαια της παρούσας έκθεσης.

Ειδικά για τα δικαιώματα του παιδιού βλ. αναλυτικά «Προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού».

ΗΜΕΡΙΔΕΣ – ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ – ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Κατά τη διάρκεια του 2013, στο πλαίσιο του εμπλουτισμού της εμπειρίας του και του διαλόγου με κοινωνικούς εταίρους σε θέματα της αρμοδιότητάς του, ο Συνήγορος διοργάνωσε συσκέψεις και ημερίδες. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες:

- Στις 18 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκε σύσκεψη στα γραφεία του Συνηγόρου με εκπροσώπους φορέων ψυχικής υγείας, η οποία είχε ως αντικείμενο την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές. Τη σύσκεψη προλόγισε η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού και συντόνισε ο τότε Βοηθός Συνήγορος για θέματα Κοινωνικής Προστασίας Ιωάννης Σακέλλης. Στη σύσκεψη συμμετείχε και ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού Γιώργος Μόσχος. Κατά τη συνάντηση αυτή συζητήθηκε η πρόοδος στην πορεία της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, επισημάνθηκε ότι η οικονομική συγκυρία της χώρας πλήττει και τον τομέα της ψυχικής υγείας και δόθηκε έμφαση στην ενεργοποίηση σύγχρονων μεθόδων αξιολόγησης των δομών.
- Ο Συνήγορος διοργάνωσε δυο Ημέρες Διαλόγου με εφήβους, στη Θεσσαλονίκη (26-27 Απριλίου) και στην Αθήνα (10-11 Μαΐου), στις οποίες συμμετείχαν συνολικά 48 έφηβοι από διάφορες περιοχές της χώρας. Σε συνέχεια αυτών, διοργανώθηκε «Συνάντηση Διαγενεακής Επικοινωνίας» (27 Ιουνίου), στην οποία συμμετείχαν 12 έφηβοι σύμβουλοι του Συνηγόρου και ενήλικες που από τη θέση τους έχουν συμβολή στη λήψη αποφάσεων.* Στη συνάντηση συμμετείχαν η Γενική Γραμματέας Πρόνοιας, ο Γενικός Γραμματέας Νέας Γενιάς, ο Διευθυντής Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού και Εισαγγελέας Ανηλίκων Αθήνας. Οι συναντήσεις αυτές αποτελούν μέρος της δράσης του Συνηγόρου «Η συμμετοχή μας ως απάντηση στη βία, τη σιωπή και την ανασφάλεια» (βλ. αναλυτικά «Προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού»).
- Στις 17 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στα γραφεία της ανεξάρτητης αρχής, με πρωτοβουλία του Συνηγόρου, συνάντηση εργασίας με θέμα τα προβλήματα που εμφανίζονται κατά τη διαδι-

κασία οριοθέτησης αιγιαλού-παραλίας-παλαιού αιγιαλού και τη χρήση τους.

- Στις 31 Οκτωβρίου, με πρωτοβουλία του Συνηγόρου, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη στα γραφεία της ανεξάρτητης αρχής με θέμα την ηχορύπανση στην περιοχή Νέου Ικονίου από τη λειτουργία της ΟΛΠ ΑΕ. Στη σύσκεψη συμμετείχαν εκπρόσωποι του Πολιτιστικού Οικολογικού Συλλόγου Νέου Ικονίου, του Δήμου Περάματος, της Περιφερειακής Ενότητας Πειραιώς και Νήσων, της ΟΛΠ ΑΕ και του Υπουργείου Περιβάλλοντος (Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος και Διεύθυνση Ελέγχου Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και Θορύβου).
- Στις 11 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας με τη Διοικήτρια του ΟΑΕΕ, στο πλαίσιο της προσπάθειας εξεύρεσης λύσεων για εκείνους τους ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ που αδυνατούν πλέον να ανταποκριθούν στην υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών.
- Στις 20 Νοεμβρίου, στα γραφεία της ανεξάρτητης αρχής, ο Συνήγορος διοργάνωσε συνάντηση διαλόγου με θέμα «Αναδοχή ανηλίκων: Διεύρυνση και ανάδειξη του θεσμού στην Ελλάδα», σε συνέχεια προτάσεών του προς τα συναρμόδια υπουργεία για τη νομοθετική ενίσχυση και αναμόρφωση του θεσμού της αναδοχής (βλ. *Ετήσια έκθεση 2012*, σ. 76-77).* Στη συνάντηση συμμετείχαν 60 εκπρόσωποι αρμόδιων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, οργανώσεων και ιδρυμάτων, εμπειρογνώμονες και διατελέσαντες ανάδοχοι γονείς.
- Στις 7 Δεκεμβρίου ο Συνήγορος, σε συνεργασία με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΠΜΣ Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία), το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (ΠΜΣ Κοινωνικές Διακρίσεις, Μετανάστευση και Ιδιότητα του Πολίτη) και τον Δήμο Αθηναίων, οργάνωσε ημερίδα με θέμα «Ηθικός πανικός, κοινωνία και δικαιώματα». Η ημερίδα εντάχθηκε στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων για την παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ο Συνήγορος, συνεχίζοντας τη συστηματική συνεργασία με φορείς που εμπίπτουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, συμμετείχε, επίσης, με ομιλίες και παρεμβάσεις σε ημερίδες και συνέδρια φορέων και θεσμών.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα κάτωθι, με την ειδική επισήμανση ότι σε πολλά συνέδρια φορέων και θεσμών ο Συνήγορος εκπροσωπείται από ειδικούς επιστήμονες, με ομιλίες και παρεμβάσεις τους.

Η Συνήγορος του Πολίτη ενδεικτικά συμμετείχε:

- Στις 30 Ιανουαρίου σε ημερίδα της ΔΗΜΑΡ για το πολιτικό σύστημα και τη λειτουργία των θεσμών. Η ομιλία της κ. Σπανού είχε θέμα «Η κρίση της διοίκησης και η διοίκηση της κρίσης».
- Στις 23 Απριλίου στην ημερίδα που διοργάνωσε η Κεντρική Ένω-

ση Δήμων Ελλάδας στην Αθήνα με θέμα «Αποτελεσματικότητα, διαφάνεια, δικαιοσύνη στην τοπική αυτοδιοίκηση». Στην ομιλία της η κ. Σπανού αναφέρθηκε στην εμπειρία του Συνηγόρου και στη συμβολή του στην προσπάθεια για μια αποτελεσματική και σύννομη τοπική αυτοδιοίκηση.

- Στις 14 Ιουνίου σε ημερίδα του Παντείου Πανεπιστημίου με θέμα «Ο Συνήγορος του Πολίτη και ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής». Η ομιλία της Συνηγόρου είχε θέμα «Ο Συνήγορος του Πολίτη και οι προκλήσεις της συγκυρίας».
- Στις 25 Σεπτεμβρίου σε συνεργασία στο πλαίσιο κατάρτισης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ανοιχτή Διακυβέρνηση, κατόπιν πρόσκλησης από την ηγεσία του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης. Η Συνήγορος του Πολίτη συμμετείχε με προτάσεις στη σχετική διαβούλευση φορέων.
- Στις 2 Οκτωβρίου σε στρογγυλή τράπεζα που διοργανώθηκε στην Αθήνα με αντικείμενο «Ψηφιακά δίκτυα, πολιτικός έλεγχος και κινήσεις πολιτών», στο πλαίσιο διεθνούς συνεδρίου με θέμα «Ψηφιακή δημοκρατία: Συμμετοχή – Αξιοπιστία – Οικονομική ανάπτυξη».
- Στις 4 Δεκεμβρίου σε συνάντηση εργασίας που οργάνωσε η Ελληνική Αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων στην αίθουσα εκδηλώσεων του Γραφείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Αθήνα, με θέμα «Καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών – Δυνατότητες επικύρωσης της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας».
- Στις 11 Δεκεμβρίου σε ημερίδα που διοργάνωσε η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων με θέμα «Νομοθεσία και φύλο: Προβλήματα, προκλήσεις, προοπτικές».
- Στις 19 Δεκεμβρίου στην εκδήλωση με θέμα «Ο ρόλος της κοινωνίας στην αντιμετώπιση της Διαφθοράς», που διοργάνωσε ο Εθνικός Συντονιστής για την καταπολέμηση της Διαφθοράς και η Γενική Γραμματεία Μέσων Ενημέρωσης – Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, με ομιλία που είχε τίτλο «Η διαφθορά ως υπονόμηση των δικαιωμάτων του πολίτη».*

Οι Βοηθοί Συνήγοροι ενδεικτικά συμμετείχαν:

- Στις 30 Ιανουαρίου ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου Βασίλης Καρύδης συμμετείχε σε ημερίδα του Παντείου Πανεπιστημίου με θέμα «Πόλη, εγκληματικότητα και ανασφάλεια στην εποχή της οικονομικής κρίσης» όπου παρουσίασε εισήγηση με θέμα «Μετανάστευση και έγκλημα».
- Στις 21 Φεβρουαρίου ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης συμμετείχε σε ημερίδα που διοργάνωσε το ΙΣΤΑΜΕ με θέμα «Η Ελλάδα απέναντι στον νεοναζισμό και στη ρατσιστική, κοινωνική και πολιτική βία», στα γραφεία του ΕΒΕΑ, όπου παρουσίασε εισήγηση με θέμα «Σύγχρονες όψεις της βίας».
- Στις 4 Μαρτίου ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παι-

διού Γιώργος Μόσχος ήταν ομιλητής σε ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στη Φλώρινα με θέμα «Η βία στη ζωή των παιδιών: Διαπιστώσεις και προτάσεις του Συνηγόρου του Παιδιού», την οποία διοργάνωσαν οι τοπικοί Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε συνεργασία με τοπικούς εκπαιδευτικούς φορείς.

- Στις 19 και 20 Απριλίου ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Μόσχος συμμετείχε με ομιλία και συντονίζοντας συζητήσεις στη διημερίδα «Ίδρυμα και παιδική προστασία στην Ελλάδα σήμερα: Δημιουργία δικτύου προστασίας για τα παιδιά και τα δικαιώματά τους», που διοργάνωσε το Ορφανοτροφείο Βόλου, στον Βόλο.
- Στις 16 Μαΐου ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης συμμετείχε σε ημερίδα που διοργανώθηκε στην Ακαδημία της Αστυνομίας με θέμα «Αστυνομία και δικαιοσύνη» όπου παρουσίασε εισήγηση με θέμα «Αστυνομία, αστυνόμευση και κράτος δικαίου».
- Στις 12 Ιουνίου ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης συμμετείχε, ως βασικός σχολιαστής, στη συνέντευξη Τύπου του Μη Κυβερνητικού Οργανισμού Human Right Watch, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, όπου παρουσιάστηκε έκθεση του οργανισμού με θέμα «Αυθαίρετες προσαγωγές μεταναστών – Επιχείρηση “Ξένιος Ζευς”».
- Στις 19 Οκτωβρίου ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Μόσχος συζητήσε δημόσια με ομάδα εφήβων σχετικά με τη βία στη ζωή τους, στο πλαίσιο της ημερίδας «Ο κύκλος της βίας: Βιωματικές προσεγγίσεις, πρακτικές αντιμετώπισης», την οποία διοργάνωσε η Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου Μοσχάτου-Ταύρου.
- Στις 29 Νοεμβρίου ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Μόσχος ήταν ομιλητής σε εκδήλωση την οποία διοργάνωσε στη Σαντορίνη το Κέντρο Πρόληψης «Θησέας Κυκλάδων» σε συνεργασία με τον Δήμο Σαντορίνης με θέμα «Θετικές δράσεις στα σχολεία: Αναζητώντας απαντήσεις στις δυσκολίες των παιδιών και των εφήβων».

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

Ο Συνήγορος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που του έχουν ανατεθεί από το Σύνταγμα, εμφανίζεται ενώπιον κοινοβουλευτικών επιτροπών προκειμένου να ενημερώσει το Κοινοβούλιο για ειδικότερα θέματα της αρμοδιότητάς του.

- Η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού ενημέρωσε την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής για θέματα Ρομά, μαζί με τους Βοηθούς Συνηγόρους για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου Βασίλη Καρύδη, για τα Δικαιώματα του Παιδιού Γιώργο Μόσχο και για την Ποιότητα Ζωής Ιωάννη Σαγιά. Στη συζήτηση αναφέρθηκαν στις αναγκαίες δράσεις που πρέπει να αναληφθούν σε όλα τα επίπεδα διοίκησης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά (16 Ιανουαρίου).
- Ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Μόσχος εμφανίστηκε ενώπιον της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαι-

ωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής προκειμένου να παρουσιάσει τις θέσεις του Συνηγόρου για την παιδική κακοποίηση (19 Μαρτίου).

- Η Συνήγορος του Πολίτη παρουσίασε την ετήσια έκθεση της ανεξάρτητης αρχής για το 2012 στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής (9 Απριλίου).
- Στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής παρουσιάστηκε η ειδική έκθεση για την ισότητα των φύλων και τις εργασιακές σχέσεις του έτους 2012. Η Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε την ένταση των προβλημάτων ίσης μεταχείρισης σε περίοδο κρίσης και την ανάγκη παρέμβασης της πολιτείας (19 Απριλίου).
- Επίσης, στην Επιτροπή Ισότητας της Βουλής, η Συνήγορος του Πολίτη και ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης συμμετείχαν στη συζήτηση για τα πρόσφατα γεγονότα ένοπλης επίθεσης κατά αλλοδαπών εργατών στη Νέα Μανωλάδα, σημειώνοντας τις παλαιότερες και πρόσφατες παρεμβάσεις του Συνηγόρου, ο οποίος είχε ζητήσει ελέγχους από όλους τους αρμόδιους διοικητικούς φορείς για τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας στις καλλιέργειες φράουλας στη Νέα Μανωλάδα (23 Απριλίου).
- Ο Βοηθός Συνήγορος Ιωάννης Σαγιάς ενημέρωσε την υποεπιτροπή υδατικών πόρων της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής για τη λειτουργία του Βιολογικού Καθαρισμού της νήσου Κιμώλου (14 Μαΐου).
- Στην Επιτροπή Ισότητας της Βουλής, οι Βοηθοί Συνήγοροι Βασίλης Καρύδης και Γιώργος Μόσχος συμμετείχαν στη συζήτηση για την έκθεση του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης Nils Muiznieks σχετικά με την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και τους ασυνόδετους ανήλικους αλλοδαπούς (22 Μαΐου).
- Ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης και μέλος του επιστημονικού προσωπικού παρουσίασαν στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης τις θέσεις της ανεξάρτητης αρχής για το υπό συζήτηση, την περίοδο εκείνη, νομοσχέδιο «Ηλεκτρονική επιτήρηση υποδίκων, καταδίκων και κρατουμένων σε άδεια» (26 Σεπτεμβρίου).
- Έπειτα από πρόσκληση της Διαρκούς Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης παρουσίασε τις θέσεις του Συνηγόρου για το υπό συζήτηση νομοσχέδιο «Τροποποίηση του Ν. 927/1979 και προσαρμογή του στην απόφαση-πλαίσιο για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου» (28 Νοεμβρίου).
- Ο Βοηθός Συνήγορος Ιωάννης Σαγιάς εμφανίστηκε ενώπιον της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής προκειμένου να παρουσιάσει τις απόψεις της ανεξάρτητης αρχής σε συζήτηση με θέμα «Παραβίαση κοινοτικού δικαίου σχετικά με τη λειτουργία παράνομων χωματερών» (19 Δεκεμβρίου).

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ – ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Ο Συνήγορος συμμετέχει σε συλλογικά όργανα του κράτους με σκοπό την αξιοποίηση της εμπειρίας του σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και καταπολέμησης της κακοδιοίκησης.

Ο Συνήγορος είναι τακτικό μέλος της ΕΕΔΑ και του Εθνικού Συμβουλίου Διοικητικής Μεταρρύθμισης. Δυνάμει των διατάξεων του Ν. 4152/2013, ο Συνήγορος του Πολίτη ορίστηκε μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, η οποία συστάθηκε για να βοηθήσει το έργο του Εθνικού Συντονιστή στον σχεδιασμό της στρατηγικής και στον συντονισμό των δράσεων καταπολέμησης της διαφθοράς. Επίσης, ο Συνήγορος συμμετέχει στη Συντονιστική Επιτροπή του Παρατηρητηρίου για την Πρόληψη της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού του Υπουργείου Παιδείας, ενώ το 2013 ανέλαβε την προεδρία της Συντονιστικής Επιτροπής του Δικτύου κατά της Βίας στο Σχολείο, στο οποίο συμμετέχουν δημόσιοι και μη κυβερνητικοί φορείς.*

Εκπρόσωποι του Συνηγόρου συμμετέχουν σε επιτροπές που ασχολούνται με θέματα τα οποία εμπίπτουν στις ειδικές αρμοδιότητές του, όπως, για παράδειγμα, στην επιτροπή της Γενικής Γραμματείας Ισότητας για την προώθηση της γυναικείας απασχόλησης. Τέλος, εκπρόσωποι του Συνηγόρου συμμετέχουν και σε άλλες επιτροπές εισηγητικές σε νομοπαρασκευαστικό έργο, σε ομάδες εργασίας, καθώς και σε επιτροπές αξιολόγησης υποψηφιοτήτων για την ανάθεση έργων (Υπουργεία Εσωτερικών, Δικαιοσύνης κ.ά.).

- Ενδεικτικά, εντός του έτους 2013 εκπρόσωποι του Συνηγόρου συμμετείχαν στην ομάδα εργασίας που συνεστήθη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης για τη σύνταξη του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το οποίο παρουσιάστηκε στις 10 Δεκεμβρίου.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Με σκοπό την πιο έντονη παρουσία του Συνηγόρου στην περιφέρεια, κλιμάκια της ανεξάρτητης αρχής επισκέπτονται διάφορες πόλεις προκειμένου να ενημερώσουν άμεσα τόσο τις υπηρεσίες όσο και τους πολίτες για τις αρμοδιότητες της ανεξάρτητης αρχής. Παράλληλα, οι εκπρόσωποι του Συνηγόρου αξιοποιούν την ευκαιρία και πραγματοποιούν συσκέψεις με παράγοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης και των τοπικών δημόσιων υπηρεσιών εν γένει για την επίλυση ζητημάτων που θέτουν οι αναφορές ή και για θέματα που απασχολούν την τοπική κοινωνία. Τέλος, κάποιες φορές, οργανώνεται υποδοχή πολιτών για την παραλαβή αναφορών. Ενδεικτικά:

- Στις 14 και 15 Νοεμβρίου, κλιμάκιο αποτελούμενο από τον Βοηθό Συνήγορο για θέματα Ποιότητας Ζωής Ιωάννη Σαγιά και ειδικούς επιστήμονες επισκέφθηκε την Ηλεία και συγκεκριμένα την Αρχαία Ολυμπία, τον ποταμό και το φράγμα του Αλφειού, την παραλία Κακοβάτου Ζαχάρως, τη λίμνη Καϊάφα, το Κατάκολο και την πόλη του Πύργου και συμμετείχε στην ανοιχτή συζήτηση με θέμα «Αντιμετώπιση της διάβρωσης των ακτών στη Δυτική Πελοπόννησο» που διοργάνωσε στις 15 Νοεμβρίου η Πρόεδρος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, του ΤΕΕ Δυτικής Ελλάδας και του Κύκλου Βουλευτών της Μεσογείου για την Αειφόρο Ανάπτυξη (COMPSUD), στον Πύργο.
- Στις 20 και 22 Νοεμβρίου κλιμάκιο ειδικών επιστημόνων του Συνηγόρου, με επικεφαλής τον Βοηθό Συνήγορο Ιωάννη Σαγιά, επισκέφθηκε την Τρίπολη και την Καλαμάτα. Στο πλαίσιο της επίσκεψης διενεργήθηκαν αυτοψίες οι οποίες αφορούσαν υποθέσεις για απομάκρυνση κεραίας κινητής τηλεφωνίας, άρνηση έκδοσης οικοδομικής άδειας, λειτουργία ΚΥΕ, αποζημίωση από πράξη εφαρμογής, έγκριση εκτέλεσης εργασιών μικρής κλίμακας, ζημιές από κατασκευή δημοτικού έργου, καταπάτηση κοινόχρηστων χώρων και καταστροφή στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς. Το κλιμάκιο συναντήθηκε με υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, της Περιφέρειας Πελοποννήσου και του Δήμου Καλαμάτας. Στο πλαίσιο της ίδιας επίσκεψης πραγματοποιήθηκαν στην Καλαμάτα επισκέψεις στον καταυλισμό Ρομά στην περιοχή Αγία Τριάδα, στην περιοχή Μπιρμπίτα (πιθανή περιοχή μετεγκατάστασης των Ρομά), καθώς και στο χωριό Άρις και στην ευρύτερη περιοχή, όπου διαμένουν, σε διάσπαρτες κατοικίες, Ρομά. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν για το ίδιο θέμα συναντήσεις με τον Δήμαρχο Καλαμάτας και αρμόδιους υπαλλήλους της περιφέρειας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Μέλη του επιστημονικού προσωπικού του Συνηγόρου συμμετείχαν σε εκπαιδευτικές και επιμορφωτικές δράσεις, οι οποίες οργανώθηκαν από ποικίλους φορείς της δημόσιας διοίκησης με στόχο την αξιοποίηση της εμπειρίας της ανεξάρτητης αρχής.

Αναφέρονται ενδεικτικά:

- Προγράμματα και επιμορφωτικά σεμινάρια του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.
- Επιμορφωτικά σεμινάρια σε Σχολές Μετεκπαίδευσης της ΕΛΑΣ (θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου και ζητήματα ασύλου και μετανάστευσης).

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΜΚΟ

Ο Συνήγορος επιδιώκει τη συστηματική συνεργασία με ΜΚΟ. Ειδικότερα, συντονίζει ήδη τη λειτουργία δύο δικτύων με στόχο την αμοιβαία ενημέρωση και πληροφόρηση όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων και την κοινωνική στήριξη των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των Ρομά. Σκοπός των δικτύων είναι να διευκολύνουν την πρόσβαση των μελών των ευάλωτων αυτών ομάδων στις υπηρεσίες διαμεσολάβησης του Συνηγόρου για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους και να καλύψουν το έλλειμμα πληροφόρησης και ειδικής τεχνογνωσίας που αντιμετωπίζουν πολλοί φορείς της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στα πεδία αυτά.

- Τον Οκτώβριο ο Συνήγορος απηύθυνε ανοιχτή πρόσκληση μέσω της ιστοσελίδας του* και του Τύπου σε οργανώσεις που ασχολούνται με θέματα διακρίσεων προκειμένου να συμμετάσχουν σε δίκτυο συνεργασίας και αμοιβαίας ενημέρωσης-πληροφόρησης υπέρ της προστασίας των δικαιωμάτων και της κοινωνικής στήριξης, καθώς και της καταπολέμησης των διακρίσεων. Στόχος του δικτύου είναι η βελτίωση της επαφής του Συνηγόρου με όσους βιώνουν διάκριση, η αμοιβαία πληροφόρηση για τις σχετικές εξελίξεις σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και η παροχή διαθέσιμης εξειδικευμένης ενημέρωσης ως προς την κατάλληλη πρόσβαση των εμπλεκόμενων φορέων και προσώπων στις αρμόδιες αρχές. Η πρώτη συνάντηση εργασίας του δικτύου πραγματοποιήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2013 με τη συμμετοχή σημαντικού αριθμού εκπροσώπων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (βλ. «Δράσεις προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Ευαισθητοποίηση και κατάρτιση», στο «Καταπολέμηση των διακρίσεων»).

Επίσης, ο Συνήγορος:

- Συμμετέχει ως παρατηρητής στο Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, το οποίο οργανώθηκε με πρωτοβουλία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της ΕΕΔΑ με σκοπό την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας. Στο δίκτυο συμμετέχουν 27 ΜΚΟ.
- Συμμετέχει ως παρατηρητής σε δίκτυο που έχει οργανωθεί με πρωτοβουλία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ με σκοπό την προστασία προσφύγων και αιτούντων άσυλο.
- Συνεργάζεται με ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε τομείς αιχμής, όπως είναι η μετανάστευση, το άσυλο, το περιβάλλον και η υγεία.
- Συνεργάζεται συστηματικά με το Δίκτυο ΜΚΟ για την Παρακολούθηση της Εφαρμογής της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ), το οποίο μάλιστα δημιουργήθηκε έπειτα από πρωτοβουλία της ανεξάρτητης αρχής.* Ειδικότερα, κατά το 2013 συνεργάστηκε με το δίκτυο στο πλαίσιο της προ-

ετοιμασίας δράσεων για την Ελληνική Προεδρία στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κατά το 2013 ο Συνήγορος, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, εξέδωσε ενημερωτικό φυλλάδιο με τίτλο *Οι διακρίσεις σταματούν εδώ!*

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Κατά τη διάρκεια του 2013 ο Συνήγορος συνεργάστηκε με διεθνείς θεσμούς, φορείς, οργανισμούς και δίκτυα.

ΟΜΟΛΟΓΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ

Ο Συνήγορος διατηρεί επαφές με ομόλογους θεσμούς σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής Νικηφόρος Διαμαντούρος επισκέφθηκε τον Συνήγορο και πραγματοποίησε ομιλία με αφορμή την έκδοση του οδηγού του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή *Θεμελιώδεις αρχές της δημόσιας διοίκησης για τους υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (23 Ιανουαρίου).

Την ελληνίδα Συνήγορο του Πολίτη επισκέφθηκε ο αλβανός ομόλογός της Igli Totozani με επιτελείο του (4-5 Ιουλίου) προκειμένου να συζητήσουν θέματα που αφορούν αλβανούς πολίτες οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα και έχουν υποβάλει ατομικές αναφορές. Επίσης, τέθηκαν ευρύτερα ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος, όπως η αναγνώριση χρόνου εργασίας στην Ελλάδα για συνταξιοδότηση και τα προβλήματα που δημιουργεί σε ανήλικους γεννημένους στην Ελλάδα ο τρόπος αναγραφής ελληνικών τοπωνυμίων σε αλβανικά πιστοποιητικά.

Ο Συνήγορος μετέχει στο ηλεκτρονικό σύστημα διασύνδεσης των γραφείων των ομόλογων θεσμών των κρατών-μελών της ΕΕ. Παρέχει επίσης υλικό για το εξαμηνιαίο περιοδικό που εκδίδει ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής και συμμετέχει στα συνέδρια που διοργανώνει ανά διετία το Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Ευρωπαϊκών Διαμεσολαβητών. Στις 15-17 Σεπτεμβρίου διοργανώθηκε το 9ο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου των Ευρωπαϊκών Διαμεσολαβητών σε συνεργασία με την Ιρλανδή Συνήγορο του Πολίτη στο Δουβλίνο, με θέμα «Χρηστή διοίκηση και τα δικαιώματα των πολιτών σε περίοδο λιτότητας». Η ελληνίδα Συνήγορος συμμετείχε με την εισήγηση «Μεταρρύθμιση για έξοδο από τη λιτότητα».

Επιπρόσθετα, ο Συνήγορος μετέχει στο δίκτυο συνεργασίας του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεσμών Συνηγόρου του Πολίτη (International Ombudsman Institute). Ως μέλος του προεδρείου των ευρωπαϊκών μελών του Διεθνούς Ινστιτούτου, η ελληνίδα Συνήγορος συμμετείχε στις συσκέψεις εργασίας του (15 Απριλίου, Βιέννη και 21 Οκτωβρίου, Βρυξέλλες).

Ο Συνήγορος συμμετέχει ενεργά στο Δίκτυο Συνηγόρων του Πολίτη των Χωρών της Μεσογείου (Network of Ombudsmen of the Mediterranean Area). Σκοπός του δικτύου είναι να δημιουργηθεί μια μόνη δομή διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των θεσμών και των αντίστοιχων χωρών, και να προωθηθούν οι δημοκρατικές αρχές διακυβέρνησης και ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Οι στόχοι του δικτύου επιτυγχάνονται μέσω προγραμμάτων επιμόρφωσης και ανταλλαγής εμπειρίας, συγκριτικών μελετών για τους θεσμούς Συνηγόρου, δράσεων για την πληροφόρηση των πολιτών και την ενίσχυση των περιφερειακών θεσμών Συνηγόρου, συνεισφέροντας γενικότερα στην οικοδόμηση των νεοσύστατων θεσμών. Ο Συνήγορος συμμετέχει στις ετήσιες συναντήσεις των μελών του δικτύου, στα εκπαιδευτικά σεμινάρια και συνδράμει στα ερωτηματολόγια και στις έρευνες καλών πρακτικών που διεξάγονται από το δίκτυο.

Στη διημερίδα που διοργάνωσε ο Συνήγορος για τα 15 χρόνια λειτουργίας του (βλ. πιο πάνω «Η συμπλήρωση 15 χρόνων λειτουργίας του Συνηγόρου»), συμμετείχαν με εισηγήσεις οι Συνήγοροι του Πολίτη του Βελγίου Catherine De Bruecker (Ομοσπονδιακή Συνήγορος), της Ολλανδίας Alex Brenninkmeijer, της Πορτογαλίας José de Faria Costa, της Σερβίας Sasa Jankovic, της Τουρκίας M. Nihat Ömerođlu και ο μέχρι πρότινος Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής, αλλά και πρώτος Συνήγορος του Πολίτη στην Ελλάδα Νικηφόρος Διαμαντούρος. Επιπρόσθετα, στη διημερίδα συμμετείχαν με εισηγήσεις εκπρόσωποι του Συμβουλίου της Ευρώπης και ευρωπαϊκών οργανισμών (Fundamental Rights Agency – FRA κ.ά.). Από τους ομόλογους θεσμούς συμμετείχαν, επίσης, η Επίτροπος Διοικήσεως της Κύπρου, ο Συνήγορος του Πολίτη της Σερβικής Δημοκρατίας Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, ο Φλαμανδόφωνος Ομοσπονδιακός Συνήγορος του Πολίτη του Βελγίου, στελέχη των θεσμών Συνηγόρου της Ολλανδίας, της Πορτογαλίας και της Σερβίας.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ, ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ

Η Συνήγορος του Πολίτη, οι Βοηθοί Συνήγοροι, καθώς και το επισημονικό προσωπικό συμμετέχουν σε συναντήσεις ευρωπαϊκών θεσμών, σε ευρωπαϊκά δίκτυα και σε διεθνή προγράμματα με σκοπό την προώθηση των δικαιωμάτων και τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών προς τον πολίτη.

Συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης Nils Muiznieks επισκέφθηκε στις 30 Ιανουαρίου την ανεξάρτητη αρχή και είχε συνάντηση ενημέρωσης με τη Συνήγορο του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού και τους Βοηθούς Συνηγότες για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου Βασίλη Καρύδη και για τα Δικαιώματα του Παιδιού Γιώργο Μόσχο. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των επαφών του επιτρόπου με διάφορους φορείς για την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα.

Στις 4 Απριλίου, και στο πλαίσιο τακτικής επίσκεψης στην Ελλάδα, κλιμάκιο της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT) επισκέφθηκε τα γραφεία του Συνηγότες και συζήτησε θέματα αρμοδιότητας της επιτροπής, ιδίως σε σχέση με τις συνθήκες κράτησης παρατύπως εισερχομένων αλλοδαπών και την κατάσταση στις φυλακές. Στη συνάντηση εργασίας, στελέχη του Συνηγότες εξέθεσαν αντίστοιχες διαπιστώσεις της ανεξάρτητης αρχής με βάση σειρά αυτοψιών, προτάσεις που έχουν ήδη δημοσιευθεί και εκτιμήσεις για τα σχέδια των συναρμόδιων υπουργείων.

Με την υποστήριξη του Συμβουλίου της Ευρώπης διοργανώθηκε η διήμερη εκδήλωση στις 12 και 13 Νοεμβρίου για τα 15 χρόνια λειτουργίας του θεσμού (βλ. πιο πάνω «Η συμπλήρωση 15 χρόνων λειτουργίας του Συνηγότες»).

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την ανάληψη από την Ελλάδα της εκ περιτροπής Προεδρίας του Συμβουλίου Υπουργών της ΕΕ το πρώτο εξάμηνο του 2014, ομάδα 25 διερμηνέων της Γενικής Διεύθυνσης Διερμηνείας και Συνεδρίων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισκέφθηκε τον Συνήγορο προκειμένου να ενημερωθεί για το έργο του (1η Αυγούστου). Υπήρξαν παρουσιάσεις και από τους έξι θεματικούς κύκλους της ανεξάρτητης αρχής με χαρακτηριστικά παραδείγματα και τρόπους διαμεσολάβησης από υποθέσεις-αναφορές πολιτών. Στο ίδιο πλαίσιο, ειδικός επιστήμονας παρουσίασε εισήγηση σε ομάδα διερμηνέων για το πρόγραμμα επιμορφωτικών διαλέξεων «Presidency Preparation Course», το οποίο διοργάνωσε η Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Αθήνα (5 Νοεμβρίου).

Πρόγραμμα «Peer to Peer II»

Ο Συνήγορος συμμετέχει στο Πρόγραμμα «Peer to Peer II», το οποίο υλοποιείται από το Γραφείο του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα με τη συγχρηματοδότηση του Συμβουλίου της Ευρώπης, της ΕΕ και του Human Rights Trust Fund. Στόχος του προγράμματος είναι η δημιουργία ενός ενεργού δικτύου συνεργασίας ανεξάρτητων εθνικών δομών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με ιδιαίτερη έμφαση στα κράτη-μη μέλη της ΕΕ. Κύριο εργαλείο του προγράμματος είναι η οργάνωση σεμιναρίων, στα οποία συμμετέχουν εξειδικευμένοι επιστήμονες των εθνικών θεσμών για τα δικαιώματα του ανθρώπου, με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις αρχές δικαίου και τις πρακτικές που χρησιμοποιούνται στην Ευρώπη στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ειδικός επιστήμονας του Συνηγότες συμμετείχε σε συνέδριο του προγράμματος που συνδιοργανώθηκε από τον Τομέα Μετανάστευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης και τον Επιθεωρητή Φυλακών Μεγάλης Βρετανίας με θέμα «Immigration Detention in Europe: Establishing Common Concerns and Developing Minimum Standards», όπου παρουσίασε εισήγηση με τίτλο «The Case of Greece – Access to the Procedures to Migrants and Asylum Seekers», στο Στρασβούργο (20-21 Νοεμβρίου).

Πρόγραμμα «Forced Return Monitoring»

Ο Συνήγορος συμμετέχει ως μέλος της ομάδας που θα υλοποιήσει το Πρόγραμμα «Forced Return Monitoring» (FReM) στο πλαίσιο του European Return Fund – Community Actions, της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – Διεύθυνση Μετανάστευσης και Συνόρων. Η πρόταση της ομάδας, της οποίας ηγείται ο οργανισμός International Centre for Migration Policy Development (ICMPD), επιλέχθηκε ύστερα από διεθνή διαγωνισμό. Η υλοποίηση του προγράμματος ξεκίνησε την 1η Σεπτεμβρίου 2013. Στόχος του είναι να ενισχύσει περαιτέρω την ποιότητα του ευρωπαϊκού συστήματος επιστροφών, σύμφωνα με τα πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και συνεπώς με τον τρόπο αυτό να ενισχύσει την εφαρμογή του άρθρου 8 (6) της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ για τις επιστροφές. Το έργο θα επικεντρωθεί στη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής βάσης συστημάτων εξωτερικού ελέγχου επιστροφών, το οποίο θα είναι διαθέσιμο στις χώρες που έχουν ανάγκη τη θεσμοθέτηση και τη λειτουργία ενός τέτοιου συστήματος. Ειδικός επιστήμονας εκπροσώπησε τον Συνήγορο στην εναρκτήρια συνάντηση της ομάδας διοίκησης του έργου και στο συνέδριο «Opening Conference of the Forced Return Monitoring (FReM) Project», στη Βιέννη (18-21 Νοεμβρίου).

ΣΥΝΕΔΡΙΑ – ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Συνήγορος του Πολίτη, οι Βοηθοί Συνήγοροι, καθώς και το επισημονικό προσωπικό συμμετέχουν σε συνέδρια, ημερίδες, σεμι-

νάρια και ομάδες εργασίας με στόχο την ανταλλαγή εμπειρίας και τεχνογνωσίας. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

Δικαιώματα του παιδιού

Σημαντική ήταν η διεθνής δράση του Συνηγόρου στο πεδίο της προστασίας και της προώθησης των δικαιωμάτων του παιδιού. Η ανεξάρτητη αρχή συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού (European Network of Ombudspersons for Children – ENOC) και στο Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (Children's Rights Ombudspersons' Network in South and Eastern Europe – CRONSEE). Ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού Γιώργος Μόσχος και στελέχη του Συνηγόρου συμμετείχαν μεταξύ άλλων:

- Στη 17η ετήσια διάσκεψη του ENOC στις Βρυξέλλες με θέμα «Τα παιδιά που μετακινούνται πρέπει πρώτα απ' όλα να αντιμετωπίζονται ως παιδιά». Ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Μόσχος παρουσίασε τη δράση της ανεξάρτητης αρχής με την εισήγηση «Η συμμετοχή μας ως απάντηση στη βία, τη σιωπή και την ανασφάλεια», καθώς και το ζήτημα της μεταχείρισης των ασυνόδευτων ανηλίκων στη χώρα μας. Στο συνέδριο υιοθετήθηκε Δημόσια Θέση του Δικτύου για τα παιδιά που μετακινούνται και παρουσιάστηκε ντοκιμαντέρ του ENOC με το ίδιο θέμα, στην παραγωγή του οποίου συμμετείχε και ο Συνήγορος (25-27 Σεπτεμβρίου).
- Στο ετήσιο συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Eurochild στο Μιλάνο με θέμα «Χτίζοντας μια περιεκτική Ευρώπη: Η συνεισφορά της συμμετοχής των παιδιών» (13-15 Νοεμβρίου).
- Στη διάσκεψη με θέμα «Κοινωνική προστασία, ιδιότητα του πολίτη και εργασία στον δρόμο», την οποία διοργάνωσαν στις Βρυξέλλες το Διεθνές Δίκτυο για την Εργασία στον Δρόμο «Dynamo» και η Επιτροπή των Περιφερειών της ΕΕ (22 Νοεμβρίου).
- Στο 8ο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Βρυξέλλες, με θέμα «Σε αναζήτηση ολοκληρωμένων συστημάτων παιδικής προστασίας, μέσω της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Ατζέντας για τα Δικαιώματα του Παιδιού» (17-18 Δεκεμβρίου).

Ίση μεταχείριση και ισότητα των φύλων

Ο Συνήγορος συνέχισε τη συστηματική συνεργασία και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας με φορείς του εξωτερικού που δραστηριοποιούνται σε θέματα ίσης μεταχείρισης και ισότητας των φύλων. Επίσης, ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ο Συνήγορος είναι μέλος του ευρωπαϊκού δικτύου Equinet¹ και συμμετέχει ενεργά σε όλες τις ομάδες εργασίας και τις δράσεις του φορέα. Μετά την ένταξη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Φορέων Ισότητας των Φύλων στο Equinet, ο Συνήγορος

εντάχθηκε και στην Ομάδα Εργασίας για το Φύλο του Equinet (WG Gender).

Εκτός από τις συμμετοχές σε συνέδρια, ημερίδες και εκδηλώσεις ευρωπαϊκών θεσμών, φορέων και δικτύων ισότητας που αναλυτικά περιγράφονται στα κεφάλαια «Καταπολέμηση των διακρίσεων» και «Φύλο και εργασιακές σχέσεις», ενδεικτικά αναφέρονται εδώ οι εξής δραστηριότητες:

- Η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού χαιρέτισε την ομάδα εργασίας του European Institute for Gender Equality που επισκέφθηκε την ανεξάρτητη αρχή στην Αθήνα (8 Απριλίου).
- Ειδικό επιστήμονες του Συνηγόρου συμμετείχαν σε νομικά σεμινάρια που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Ακαδημία Δικαίου (Academy of European Law – ERA), με θέμα «EU Gender Equality Law», «EU Anti-discrimination Law» και «EU Gender Equality Law», στην Τρίερ (15-16 Απριλίου, 5 Μαΐου και 16-17 Σεπτεμβρίου αντίστοιχα).
- Ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου Βασίλης Καρύδης εκπροσώπησε την ανεξάρτητη αρχή στο διεθνές συνέδριο που διοργανώθηκε στο πλαίσιο της Ιρλανδικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, με θέμα «Strengthening Institutional Arrangements in Europe for Protecting Equality and Fundamental Rights», στο Δουβλίνο (9-10 Μαΐου).
- Ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης εκπροσώπησε την ανεξάρτητη αρχή στο διεθνές συνέδριο με θέμα «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Ισότητας των Φύλων» που διοργάνωσε η ERA στη Θεσσαλονίκη (21-22 Οκτωβρίου).
- Ειδικός επιστήμονας του Συνηγόρου συμμετείχε σε σεμινάριο που διοργάνωσε το European Institute for Gender Equality, με θέμα «How Can we Make Gender Mainstreaming Work?», στο Βίλνιους (21-22 Νοεμβρίου).

Εκπροσώπηση του Συνηγόρου σε άλλες διεθνείς διοργανώσεις

- Ειδικός επιστήμονας του Συνηγόρου εκπροσώπησε τον θεσμό, κατόπιν πρότασης του Υπουργείου Εξωτερικών, σε σεμινάριο με θέμα «Private Security Companies / National Security Sector», που διοργανώθηκε από τον ανεξάρτητο διεθνή οργανισμό RACVIAC – Centre for Security Cooperation στο Ζάγκρεμπ (23-25 Απριλίου).
- Η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού συμμετείχε σε διεθνές συνέδριο που διοργάνωσε η Τουρκική Εθνοσυνέλευση, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Κοινοβουλευτικές ανταλλαγές και διάλογοι», με θέμα «Χρηστή διοίκηση», στο Βερολίνο (29-30 Απριλίου). Η ελληνίδα Συνήγορος παρουσίασε εισήγηση με θέμα «Transparency, Accountability, Participation and Effectiveness:

1. Το Equinet (European Network of Equality Bodies) είναι συντονιστικός φορέας των εθνικών θεσμών που είναι επιφορτισμένοι με την καταπολέμηση των διακρίσεων στις χώρες της ΕΕ.

The Ombudsman's Role in Promoting the Principles of Good Governance».

- Ειδικός επιστήμονας συμμετείχε στη συνάντηση εργασίας με θέμα «Immigration Detention and the Rule of Law: Launch of Safeguarding Principles» που διοργανώθηκε από το Bingham Centre for the Rule of Law του British Institute of International and Comparative Law, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, στο Λονδίνο (1η Μαΐου).
- Ειδικός επιστήμονας συμμετείχε στο συνέδριο ολοκλήρωσης του Προγράμματος «Multimedia Tools Against Violence (MuTAVi)» στη Ρώμη (7-8 Μαΐου).
- Ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου Βασίλης Καρύδης εκπροσώπησε την ανεξάρτητη αρχή στο διεθνές συμπόσιο με θέμα «Promoting the Rule of Law in the EU» (7 Ιουνίου), καθώς και στο διεθνές συνέδριο με θέμα «Strengthening Fundamental Rights Protection Together in a Changing Human Rights Landscape» (7-8 Οκτωβρίου), το οποίο διοργάνωσε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) στη Βιέννη.
- Ειδικός επιστήμονας του Συνηγόρου συμμετείχε στη 17η διεθνή συνάντηση που οργάνωσε το European Association of Labour Court Judges (EALCJ) με θέμα «Independent Workers – Freedom or Enslavement?» στις Βρυξέλλες (7-8 Ιουνίου).
- Η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού και ο Βοηθός Συνήγορος για την Κοινωνική Προστασία Χρήστος Ιωάννου συμμετείχαν στο συνέδριο που διοργάνωσε το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (International Labour Office – ILO) με θέμα «Tackling the Jobs Crisis in Greece: Which Ways Forward?», στην Αθήνα (25 Ιουνίου). Ειδικοί επιστήμονες του Συνηγόρου εκπροσώπησαν τον θεσμό και στη στρογγυλή τράπεζα με θέμα «Promoting Sound Industrial Relations and Social Dialogue in Times of Crisis» (26 Ιουνίου).
- Ειδικός επιστήμονας του Συνηγόρου συμμετείχε στο συνέδριο «Youth, Democracy and Change. Parliamentary Exchange and Dialogue» που διοργανώθηκε από την ΕΕ, το Τουρκικό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή Ευρωπαϊκής Ενσωμάτωσης της Τουρκικής Κυβέρνησης, στη Σμύρνη (2-5 Ιουλίου).
- Η Συνήγορος του Πολίτη συμμετείχε σε διεθνές συμπόσιο θεσμών Συνηγόρου που διοργάνωσε ο νεοσύστατος ομόλογος θεσμός της Τουρκίας, με θέμα «The Role of the Institution of Ombudsman in the Context of Human Rights, Democracy and Rule of Law», στην Άγκυρα (3 Σεπτεμβρίου). Η ελληνίδα Συνήγορος συμμετείχε σε πάνελ με θέμα «Ombudsman Institutions and Practices in Europe – The Relation Between Ombudsman Institutions and Administration and Judicial Organs».
- Ο Βοηθός Συνήγορος για θέματα Ποιότητας Ζωής Ιωάννης Σαγιαγιάς και ειδικός επιστήμονας του Συνηγόρου συμμετείχαν σε συνέδριο που διοργανώθηκε υπό την αιγίδα του European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law (IMPEL), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Μάλτας (MEPA) με θέμα «Implementa-

tion and Enforcement of Environmental Legislation – Working Together to Improve and Innovate», στη Βαλέτα (1-4 Οκτωβρίου). Ο Βοηθός Συνήγορος συμμετείχε σε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα «Cooperation for Better Environment» και μαζί με τον ειδικό επιστήμονα προήδρυσαν σε ομάδα με θέμα «Practical Case Studies from Ombudsmen».

- Η Συνήγορος του Πολίτη έδωσε τη 13η ετήσια διάλεξη του Ελληνικού Παρατηρητηρίου του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου του Πανεπιστημίου London School of Economics and Political Science, στο Λονδίνο (25 Νοεμβρίου). Το θέμα της εισήγησης ήταν «The Greek Ombudsman and Public Administration during Challenging Times».
- Ο Βοηθός Συνήγορος Χρήστος Ιωάννου συμμετείχε με εισήγηση στο συνέδριο του Social Platform (Platform of European Social NGO's), με θέμα «Social Dimensions of the EU Greek Presidency», στην Αθήνα (11 Δεκεμβρίου).

Συναντήσεις εργασίας

Ο Συνήγορος πραγματοποίησε συναντήσεις εργασίας στην Αθήνα με εκπροσώπους διεθνών και ευρωπαϊκών φορέων και οργανισμών. Ενδεικτικά συναντήθηκε:

- Με την ομάδα εργασίας του ΟΗΕ για τις αυθαίρετες κρατήσεις, κατά τη διάρκεια επίσκεψής της με σκοπό τη συλλογή στοιχείων για την αξιολόγηση της κατάστασης σχετικά με τη στέρηση της ελευθερίας στην Ελλάδα (21 Ιανουαρίου).
- Με στελέχη της Task Force στο πλαίσιο των συναντήσεών τους με θεσμούς καταπολέμησης της διαφθοράς στον δημόσιο βίο, καθώς και για θέματα εφαρμογής ορθών διοικητικών πρακτικών (23 Ιανουαρίου).
- Με εκπροσώπους του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών με θέμα τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στα δικαιώματα των γυναικών (27 Μαρτίου).
- Με τον Πρέσβη της Ολλανδίας στην Αθήνα και τον ολλανδό Υπουργό Εξωτερικών (2 Απριλίου).
- Με εκπροσώπους του Human Rights Watch για τα θέματα εξακρίβωσης στοιχείων μεταναστών από αστυνομικούς και αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας (4 Απριλίου).
- Με εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ, ο οποίος επισκέφθηκε τη χώρα μας προκειμένου να αξιολογήσει τις επιπτώσεις τις οποίες έχουν επιφέρει τα μέτρα λιτότητας στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (24 Απριλίου). Στη συνάντηση συμμετείχε ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης.
- Με τον Πρέσβη της Αλβανίας στην Αθήνα. Συζητήθηκαν θέματα που αφορούν αλβανούς πολίτες που διαμένουν στην Ελλάδα, με έμφαση στα ζητήματα δικαιωμάτων των παιδιών (13 Μαΐου). Στη συνάντηση συμμετείχαν οι Βοηθοί Συνήγοροι Βασίλης Καρύδης και Γιώργος Μόσχος.
- Με αντιπροσωπεία του Δήμου Πεκίνου, που επισκέφθηκε τον

Συνήγορο προκειμένου να ενημερωθεί για βέλτιστες διοικητικές πρακτικές (15 Μαΐου).

- Με εκπροσώπους του Υπουργείου Εξωτερικών της Νορβηγίας στην Αθήνα (12 Ιουνίου). Συζητήθηκαν θέματα ρατσιστικής βίας, ρατσιστικού λόγου και σχετικών παρεμβάσεων του Συνηγόρου.
- Με εκπροσώπους του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ (14 Ιουνίου).
- Με εκπροσώπους του FRA (17 Ιουνίου).
- Με εκπροσώπους του γερμανικού ιδρύματος Hanns Seidel (10 Ιουλίου).
- Με το Διοικητικό Συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Eurochild. Στις δύο συναντήσεις που διοργανώθηκαν συμμετείχαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εξωτερικών, του Υπουργείου Εργασίας, ΜΚΟ και άλλων φορέων με στόχο την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού στην ευρωπαϊκή ατζέντα της Ελληνικής Προεδρίας 2014. Συζητήθηκαν επίσης η δικτύωση και η συνεργασία των ΜΚΟ, καθώς και η προώθηση της υιοθέτησης και εφαρμογής Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Την ανεξάρτητη αρχή εκπροσώπησε ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Μόσχος. Οι συναντήσεις φιλοξενήθηκαν στα γραφεία του Συνηγόρου (13 Σεπτεμβρίου).
- Με τον περιφερειακό εκπρόσωπο του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Ευρώπη στα γραφεία του Συνηγόρου (7 Νοεμβρίου). Στη συνάντηση συμμετείχε ο Βοηθός Συνήγορος Χρήστος Ιωάννου και ειδικοί επιστήμονες του Συνηγόρου.
- Με την Ειδική Εκπρόσωπο Προεδρεύοντος ΟΑΣΕ για Ζητήματα Φύλου στην Αθήνα (8 Νοεμβρίου).
- Με τον Πρέσβη του Ηνωμένου Βασιλείου στην Αθήνα, στο πλαίσιο της επίσκεψης της Επιτροπής Εξέτασης Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Βουλής των Κοινοτήτων του Ηνωμένου Βασιλείου (2 Δεκεμβρίου).

Περισσότερα και πιο αναλυτικά στοιχεία, στον ιστότοπο του Συνηγόρου www.synigoros.gr.

Οι αστερίσκοι [*] μέσα στο κείμενο παραπέμπουν σε κατάλογο συνδέσμων (www.synigoros.gr/?i=stp.el.links2013) όπου μπορείτε να βρείτε σχετικά αναρτημένα έγγραφα.
